

**PROTOCOLUL INTEGRAT AL INTERVENȚIEI TIMPURII
ȘI AL PROGRAMULUI „CLOPOȚELUL SUNĂ PENTRU TOȚI!”**

REALIZAT DE CĂTRE: ASOCIAȚIA DOWN

2016

CUPRINS

INTRODUCERE	4
MISIUNE	4
1. INTERVENȚIA TIMPURIE	5
1.1. Definiția intervenției timpurii	5
1.2. Persoanele implicate în intervenția timpurie	5
1.2.1. <i>Grupul țintă al intervenției timpurii: copilul cu cerințe educaționale speciale</i>	6
1.2.2. <i>Specialiștii din domeniul sănătății, educației și al socialului</i>	6
1.2.3. <i>Comunitatea</i>	7
1.2.4. <i>Persoana cheie și coordonatorul</i>	7
1.3. Procesul intervenției timpurii	7
1.3.1. <i>Identificare</i>	8
1.3.2. <i>Triaj</i>	8
1.3.3. <i>Diagnostic și evaluare</i>	8
1.3.4. <i>Intervenție, terapie, consultare</i>	9
1.3.5. <i>Evaluare, feedback</i>	9
1.3.6. <i>Monitorizare</i>	9
1.4. Comunicarea în procesul de intervenției timpurie	10
1.4.1. <i>Comunicarea interdisciplinară</i>	10
1.4.2. <i>Comunicarea cu părintele</i>	10
1.5. Controlul muncii profesionale	10
2. PROGRAMUL „CLOPOȚELUL SUNĂ PENTRU TOȚI!”	11
2.1. Misiune	11
2.2. Desfășurarea programului	11
2.3. Rezultatele programului	12
2.4. Participanții la program	13
2.4.1. <i>Copiii</i>	13
2.4.2. <i>Pedagogii</i>	13
2.4.3. <i>Părinții</i>	13
2.4.4. <i>Coordonatorii de proiect și organizatorul principal</i>	13
2.5. Sarcinile pedagogilor și psihopedagogilor	14
2.6. Sarcinile coordonatorilor de proiect	14
2.6.1. <i>Includerea instituțiilor</i>	14
2.6.2. <i>Includerea autorităților locale și mass media</i>	15
2.6.3. <i>Pregătirea programului</i>	16
2.6.4. <i>Monitorizarea programului</i>	17
2.6.5. <i>Organizarea evenimentului de încheiere</i>	17
2.7. Rolul paginii web	17
2.8. Sarcini-responsabili-termene	18
CONCLUZII	20
BIBLIOGRAFIE	20
ANEXE	
ANEXA 1.: Exemple din practica intervenției timpurii	21
1.1. <i>Intervenția timpurie în Ungaria</i>	21
1.2. <i>Intervenția timpurie în România</i>	24
1.3. <i>Intervenția timpurie în Slovacia</i>	26
ANEXA 2.: Modele de acorduri de parteneriat pentru programul „Clopoțelul sună pentru toți!”	28
2.1. <i>Acord de parteneriat cu finanțatorul</i>	28
2.2. <i>Declarații părinți</i>	30

ANEXA 3.: Metodologie pentru pedagogi și psihopedagogi	31
ANEXA 4.: Ghid de bune practici în intervenția timpurie	34
4.1. <i>Bunele practici ale Asociației Down</i>	34
4.2. <i>Bunele practici ale Asociației Organizația Caritas a Diecezei Satu Mare</i>	36
4.3. <i>Bunele practici ale Liberta n.o.</i>	37

INTRODUCERE

Protocolul a fost elaborat pentru a fi un ghid pentru toți cei ce într-un fel sau altul participă la procesul de integrare școlară a copiilor cu cerințe educative speciale. Dorim să fim de ajutor familiilor, specialiștilor din alte domenii și celor ce lucrează în sistem. În acest proces de elaborare a prezentului material am fost motivați să oferim un model complex, unitar care poate fi adaptat nevoilor individuale ale fiecărui copil.

Protocolul este un sistem ce definește pașii ce trebuie urmați și modul de implementare. Cuprinde:

- pentru a oferi servicii de calitate e nevoie de un sistem adecvat de condiții și activități;
- acele proceduri și condiții de lucru, care prezintă specificul profesiei respectiv criteriile calitative ale acesteia;
- lista cu activitățile ce se referă la drumul de parcurs de către copil/familie;
- elementele de reglare ale procesului, indicatorii și rezultatele;
- standardele.¹

Protocolul cuprinde perioada de la naștere la vârsta de mic școlar, trecând prin perioada de grădiniță, integrând într-un sistem unitar acele etape care sunt premergătoare integrării în societate: serviciile de intervenție timpurie, respectiv prin programul „Clopoțelul sună pentru toți!” educația inclusivă la nivel de grădiniță și școală.

Protocolul a fost completat de o evaluare a situației integrării în țările participante la proiect, care se regăsește atașat la acest protocol. În fiecare din țările din proiect, există legislație referitoare la educația integrată a copiilor cu dizabilități, dar lipsesc formele complexe, accesibile de intervenție timpurie, respectiv condițiile unei educații integrate reale.

Acest document, după speranțele noastre, poate contribui la crearea acelor condiții reale care să permită integrarea, care pe de o parte prezintă intervenția timpurie, evidențiind acel mod de abordare care, pe baza experiențelor, pare să fie cea mai eficientă, pe de altă parte se referă la programul „Clopoțelul sună pentru toți!”, al cărui scop este educarea integrată a copiilor cu dizabilități, îmbunătățirea indexului de includere a instituției.

MISIUNE

Câte vieți, toate au menirea de a îmbogăți lumea, în care trăim. Fiecare ființă umană dispune de un potențial fizic, psihic și emoțional, înăscut, individual și specific, pe care, de-a lungul vieții sale, îl valorifică în relație cu mediul înconjurător și în cadrul acestuia cu oamenii. Trăiesc printre noi oameni, care datorită unor probleme înăscute, dobândite sau determinate de condițiile în care trăiesc, întâmpină dificultăți în dezvoltare sau în relaționarea cu ceilalți. Ei sunt aceia care au nevoie de ajutor.

Misiunea noastră este ca, cu puterea cunoașterii și prin mobilizarea resurselor, prin programe și servicii care să corespundă cerințelor europene, să sprijinim pe cei ce trăiesc cu o dizabilitate, pe familiile lor și societatea în depășirea acelor bariere, care perturbă procesul de realizare a lor ca oameni și ca membri ai societății, respectiv să facem posibilă viața lor într-o lume acceptantă și tolerantă.

1. INTERVENȚIA TIMPURIE

1.1. Definiția intervenției timpurii

Intervenția timpurie complexă (în continuare ITC), momentan, este într-o fază de pionierat, în toate cele trei țări ale proiectului. Intervenția timpurie complexă este mai mult decât o intervenție timpurie și

¹ Torda Á.–Nagyné Réz I. 2014. Alapprotokoll (Protocol de bază)

arată dincolo de conceptul de dezvoltare timpurie. Protocolul se referă la cea mai complexă formă de intervenție timpurie care cuprinde ambele concepte, utilizate anterior.

Conceptul în sine a fost introdus în 2005 de către European Agency for Special Needs and Inclusive Education (Agenția Europeană pentru Nevoi Speciale și Educație inclusivă), în cadrul unui document referitor la practica europeană privind intervenția timpurie². Noul concept nu pune accentul doar pe educație ci subliniază rolul sănătății și al studiilor sociale, mai ales al psihologiei, în acest complex. Conform acestei abordări intervenția timpurie complexă include și serviciile preventive din perioada pre – și periconcepțională, respectiv serviciile oferite copiilor și familiilor, de la conceperea lor și până la vârsta școlară.

Sunt cuprinse toate activitățile care sprijină copiii și familiile lor, în vederea asigurării dezvoltării acestora, întărirea competențelor familiilor, respectiv realizarea incluziunii sociale a familiei și copilului. Intervenția timpurie complexă cuprinde întreaga gamă de activități de abilitare/reabilitare de la screening, adică identificarea problemei la procesul complex de diagnostic. Un rol aparte în acest proces îl are prevenția.

European Agency for Special Needs and Inclusive Education (Agenția Europeană pentru Nevoi Speciale și Educație inclusivă) pe baza raportărilor primite din diferitele țări, subliniază importanța utilizării modelului complex, adică modelul ce presupune conlucrarea domeniului educațional cu cel al sănătății și cel social. În plus, formulează acele principii de bază, care asigură eficiența intervenției timpurii. Acestea sunt:

- accesibilitatea, adică asigurarea de servicii cât mai timpurii și într-un loc accesibil, pentru copil și familie,
- apropierea, adică serviciile să fie oferite într-un loc cât mai apropiat de domiciliul familiei,
- acoperirea cheltuielilor, oferirea de servicii gratuite sau care să presupună efort financiar minim din partea familiei, ținându-se cont de nevoile familiei ca o unitate,
- multitudinea de servicii: armonizarea activităților din cele trei sfere de intervenție asigură caracterul preventiv,
- munca interdisciplinară, ca echipă: conlucrarea specialiștilor care se ocupă în mod direct cu copilul și familia, armonizarea muncii lor prin implicarea părinților.

1.2. Persoane implicate în intervenția timpurie

În centrul serviciilor de intervenție timpurie se află întotdeauna copilul, și împreună cu el familia și mediul imediat apropiat. Este important să se sublinieze că individul/persoana, în acest caz copilul cu cerințe educaționale speciale trebuie privit ca un întreg complex, în cursul îngrijirii terapeutice trebuie luat în considerare cu întreaga sa personalitate. Continuând acest mod fluxul gândirii, copilul nu poate fi separat de familie și de mediul imediat apropiat, serviciile trebuie să cuprindă întregul său sistem bio-psiho-social.

Serviciile se asigură sub genericul multi- și interdisciplinarității. În același timp trebuie să fie prezente serviciile medicale, (psiho-)pedagogice și sociale: completându-se și ajutându-se reciproc trebuie să asigure o îngrijire atât persoanei cât și familiei la nivelul cel mai înalt.

1.2.1. Grupul țintă al intervenției timpurii: copilul cu cerințe educaționale speciale

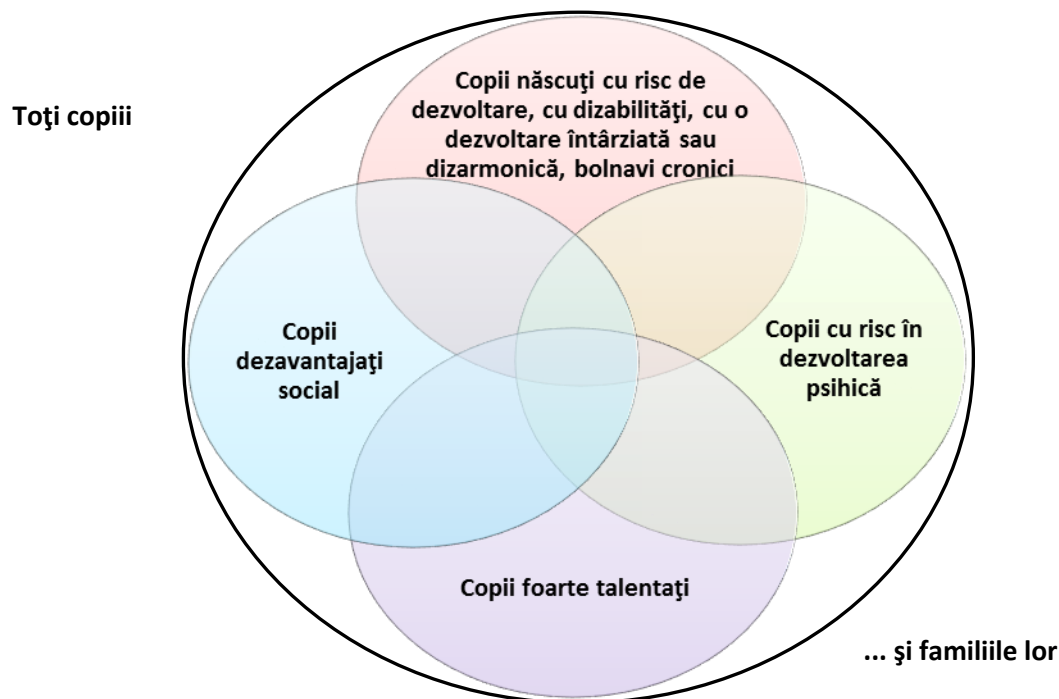
Intervenția timpurie cuprinde copiii de la concepție până la primii cinci ani de viață. În urma triajului pot beneficia de aceasta copiii, care în urma unei evaluări utilizând metode de diagnostic corespunzătoare, prezintă un deficit semnificativ în unul sau mai multe domenii de dezvoltare:

- dezvoltarea motorie,
- dezvoltarea cognitivă,
- dezvoltarea percepției auditive, vizuale,

² European Agency for Special Needs and Inclusive Education, 2005

- în comunicare, limbaj sau/și vorbire, socializare și dezvoltare emoțională, devieri în domeniul comportamentului,
- precum și cei care conform diagnosticului prezintă risc de întârziere a dezvoltării.

fig. 1. : Grupul țintă al intervenției timpurii³

De asemenea, părinții sunt tratați împreună cu copiii, ca actori cheie ai procesului de intervenție timpurie, părinți care urmăresc în mod constant îngrijirea copilului. Dar, nu pot fi excluși din proces nici persoanele din cercul restrâns și mai larg al familiei ca: frați, bunici, surorile / frații părinților, care sunt de asemenea parte a procesului, atât în calitate de sprijinitori cât și ca beneficiari.

1.2.2. Specialiștii din domeniul sănătății, educației și socialului

Suportul profesional al procesului de intervenție timpurie este asigurat de către tripla unitate a instituțiilor și specialiștilor sferelor: medicală, educație publică și socială. Instituțiile care sprijină acest proces, sunt elemente definitorii ale politicilor de intervenție și de integrare, care sunt responsabile pentru asigurarea și respectarea cadrului juridic, a condițiilor, a calității și a cadrului legal al sistemului de sănătate, social și al educației integrate.

Specialiștii participanți în asigurarea serviciilor sunt: medici specialiști, psihologi, psihiatri, medici de familie, asistenți sociali, terapeuți, kinetoterapeuți, conducători, psihopedagogi, pedagogi și asistenții lor.

1.2.3. Comunitatea

Comunitatea înseamnă atât mediul micro- cât și macrosocial, întreaga societate în ansamblul ei, rolul acestora fiind în primul rând:

- acceptarea,
- asumarea responsabilității,
- și sprijin.

³ Kereki-Szvatkó, 2015, 18.

Statul are un rol important în asigurarea șanselor egale, în crearea aceluși mediu legislativ, în care se integrează o formațiune socială de acceptare (mediu accesibil, cu acces la comunicare și informare, la asistență medicală, educație și locuri de muncă).

1.2.4. Persoana cheie și coordonatorul

În vederea asigurării diverselor și complexelor măsuri ale procedurilor procesului de intervenție timpurie cât și a traseelor de parcurs de către copii, este recomandată desemnarea unei persoane cheie. Aceasta este o practică internațională, modelul "Key worker" (persoana cheie), respectiv modelul „Team around the Child” (echipa de lucru din jurul familiei). Persoana cheie sau echipa coordonează în fiecare etapă serviciile între sistemele de instituții, astfel încât de la identificare la includerea în intervenție, în urmărirea traseului parcurs, menținerea legăturii cu instituțiile furnizoare de servicii. Este important ca persoana cheie sau echipa să dispună de mai multe competențe, să aibă o vedere de ansamblu asupra populației de copii și să fie parte a sistemului.

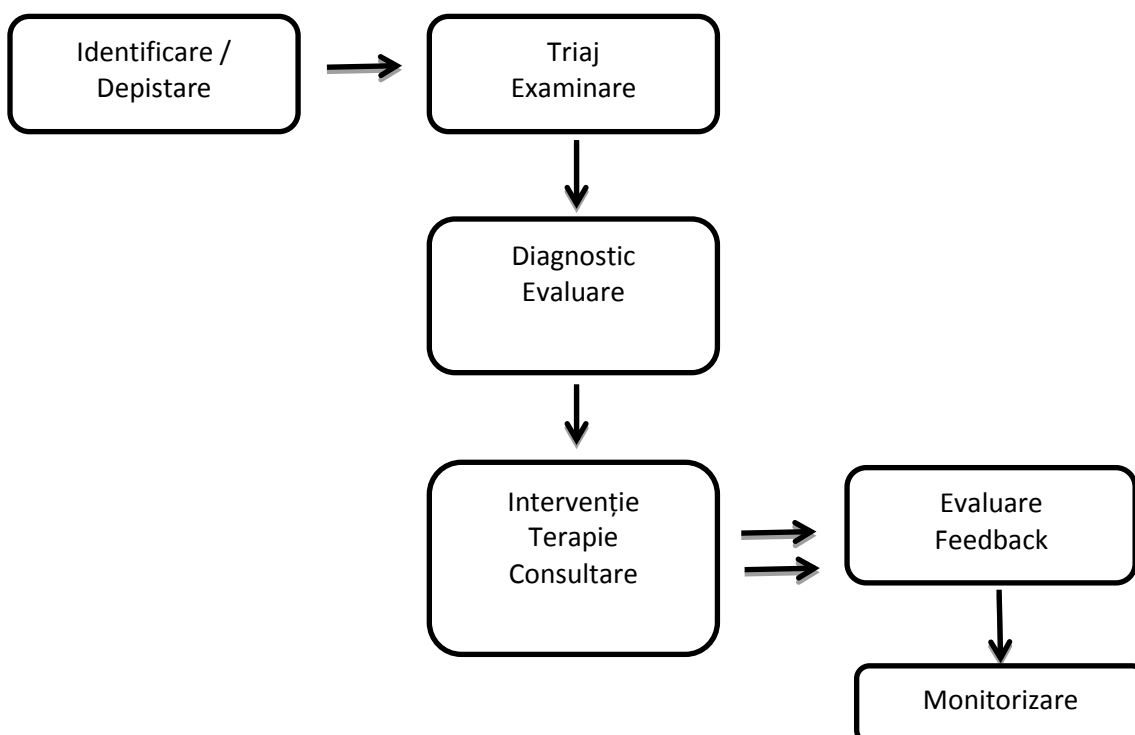
În plus, în cadrul fiecărei instituții sau rețelei de instituții trebuie să fie o persoană, responsabilă de coordonarea serviciilor, care într-un cerc mai restrâns organizează serviciile din jurul familiei, urmărește comunicarea regulată a specialiștilor implicați. El este coordonatorul. Sarcina lui este de a ține legătura cu persoana cheie și cu ceilalți coordonatori, actori ai altor sisteme instituționale în interesul familiei.

1.3. Procesul intervenției timpurii

Procesul intervenției timpurii poate fi diferit de la o țară la alta, adaptându-se la legislația țării respective, în conformitate cu specificul local. Cu toate acestea, există elemente care apar în mod constant în proces, iar în unele secțiuni funcționează conform unor reglementări exacte. Astfel de elemente îl reprezintă diagnosticul sau obligativitatea documentării, în timp ce intervenția terapeutică pentru copil și familie trebuie să fie personalizată, din acest motiv specialiștii, echipa profesională se bucură de libertate în interesul familiei și al copilului.

Procesul intervenției timpurii poate fi împărțit pe următoarele etape, care în practică, sunt printr-un feedback continuu într-o constantă recreere urmărind dezvoltarea copilului.

fig. 2. Etapele procesului de intervenție timpurie

Modelul procedurii intervenției timpurii include totalitatea activităților destinate grupei respective de vârstă și familiilor lor, combinând sistemul instituțional aflat sub controlul diferitelor sectoare.

Procesul de intervenție poate fi interpretat conform unei triple divizări: intrare, proces și ieșire. Diviziunea apare în fiecare domeniu, manifestându-se diferențe doar în activități.

1.3.1. Identificare

Identificarea și recunoașterea problemei se bazează pe observațiile părintelui sau ale mediului înconjurător imediat. Observațiile părinților și ale mediului restrâns, sunt completate în mod constant de către observațiile specialiștilor încă din perioada prenatală. În cadrul acestui proces, un rol important îl are munca în echipă, adică activitățile de sprijin reciproc al specialiștilor care reprezintă diferite domenii. Supervizia și discuțiile de caz apar deja în această fază.

1.3.2. Triaj

Triajul este strâns legat de faza de identificare și în multe cazuri identificarea și recunoașterea în primul rând de către specialiști, are loc cu ocazia triajului. Triajul este interpretat în primul rând ca și o activitate medicală, deoarece specialiștii din acest sector efectuează preponderent examinări/consultații periodice ale persoanelor aparținând acestei categorii de vârstă.

Criteriile profesionale fundamentate ale triajului:

- să aibă un suport profesional și academic de încredere,
- echipa de profesioniști să asigure reflecție completă,
- un părinte să fie prezent la triaj, unde să beneficieze de o informare adecvată,
- să fie asigurat un cadru adecvat de testare, atât de personal cât și material, precum și confidențialitate,
- despre rezultatele triajului părintele să primească informare în scris, iar apoi să aibă posibilitatea de a se consulta personal cu specialistul.

1.3.3. Diagnostic și evaluare

În cursul evaluării pot fi definite totalitatea sistemelor care asigură condiții optime dezvoltării copilului de vârstă precoce, adică realizările concrete de educație specială și de îngrijire, precum și facilitățile sociale la care are drept familia. Pentru cunoașterea copilului și diagnostic este esențială o abordare holistică, adică copilul poate fi cunoscut nu numai prin sine și nu prin explorare în detaliu, ci împreună cu familia, cu mediul său și prin întregul său sistem bio-psiho-social. Este important să se țină seama de faptul că copiii de această vârstă trec prin cea mai dinamică dezvoltare, deci într-o singură ocazie, pe baza unui singur criteriu nu pot fi evaluați, iar procedura de diagnostic ar ascunde astfel posibile greșeli. Activitatea de diagnostic este strâns legată de procesul de triere, cele două nu pot fi categoric separate. Și aici, ca în cazul triajului munca în echipă interdisciplinară este o condiție.

1.3.4. Intervenție, terapie, consultare

Cea mai lungă etapă a procesului de intervenție este însăși intervenția terapeutică, dezvoltarea, precum și consultarea, consilierea și îngrijirea părinților, a familiilor.

Etapă terapeutică se aliniază la etapele anterioare ale procesului, la rezultatele acestora, în fiecare caz intervenția terapeutică este personalizată, unică, monitorizarea și feedback-ul fiind continue, precum și posibilitatea de modificare a direcțiilor de intervenție. În acest proces, o importanță deosebită are persoana cheie și coordonatorul, care ghidează familiile între sectoare, instituții și sisteme. Consultarea continuă și libera circulație a informațiilor despre copil între profesioniști asigură dezvoltarea maximă a acestuia.

Condiția de bază a intervenției terapeutice, este ca specialiștii cu pregătire pentru diferite dizabilități să lucreze în echipă. Intervenția terapeutică trebuie să dispună de un instrumentar bogat, iar varietatea metodologică terapeutică să fie adaptată nevoilor individuale ale copilului. Intervențiile terapeutice se pot desfășura individual sau în grupuri mici. Cele mai frecvente tipuri:

- dezvoltare motrică,
- dezvoltarea percepțiilor,
- educarea precoce a auzului,
- educarea precoce a văzului,
- dezvoltarea comunicării verbale și nonverbale,
- autoservirea, dezvoltarea autonomiei,
- dezvoltarea competențelor sociale.

Pe lângă intervenția terapeutică, îngrijirea familiei trebuie să primească un rol prioritar, care include facilitarea procesului prelucrării doliului, a unor eventuale traume, dezvoltarea abilităților specifice ale întregii familii, dar o parte constantă o reprezintă și informarea părinților cu privire la dezvoltarea copilului lor.

1.3.5. Evaluare, feedback

Evaluarea intervenției trebuie să se facă atât în diferitele etape ale procesului terapeutic, dar și la sfârșitul acesteia în mod obligatoriu. Evaluarea este urmată de feedback, iar la nevoie se procedează la reorientarea procesului terapeutic, în ajustarea obiectivelor, sau fixarea unor obiective noi în diferite etape.

În timpul evaluării, trebuie luat întotdeauna în considerare scopul său, care poate fi încheierea unei etape de dezvoltare și proiectarea intervenției terapeutice ulterioare, dar poate fi de ieșire, adică de încheiere a intervenției timpurii.

1.3.6. Monitorizare

Procesul de monitorizare poate fi de două tipuri: schimbarea de etapă în intervenția timpurie a unui copil ce aparține încă acestei categorii de vârstă, ca exemplu copilul trece din sistemul de intervenție timpurie în sistemul educațional, în grădiniță. Celălalt tip, de monitorizare ulterioară are loc atunci când procesul de intervenție timpurie s-a încheiat, iar copilul primește servicii în sistemul de monitorizare.

În ambele cazuri, este nevoie de reproiectarea îngrijirii copilului, începând de la evaluare și diagnostic. Transferarea copilului de către instituțiile și specialiștii de intervenție timpurie către instituțiile și specialiștii primitoare trebuie să fie cuprinzătoare și complexă. Este important să se ajute familia în depășirea următoarei etape, în alegerea noii instituții, în contactarea acesteia, în procesul de adaptare al copilului la noua instituție.

1.4. Comunicarea în procesul de intervenție timpurie

1.4.1. Comunicarea interdisciplinară

Una dintre condițiile de bază ale eficienței intervenției timpurii este colaborarea specialiștilor din diverse domenii de specialitate implicați în îngrijirea copilului și a familiei. Această legătură este posibilă prin menținerea legăturii și prin comunicare permanentă. Comunicarea se realizează în mai multe moduri. Dintre acestea, abordarea transdisciplinară este modelul cel mai eficient de cooperare. În acest model, specialiștii lucrează împreună într-un model integrat de serviciu, și cu ajutorul persoanei cheie integrează în echipa lor copilul și familia sa. Prin acest model poate fi redus numărul specialiștilor cu care familia este în contact, deoarece specialiștii datorită muncii coordonate a unei echipe care lucrează în fundal, sunt capabili de a realiza și a vedea prin cunoștințele și experiențele mai multor domenii de specialitate cazul în același timp în complexitatea ei. În procesul intervenției specialiștii diferitelor

sectoare colaborează în mod continuu în proiectarea intervenției, în implementare și evaluare, în cursul căreia iau în mod constant în considerare nevoile copilului și familiei lui.

1.4.2. Comunicarea cu părintele

Participanților în intervenția timpurie reprezintă o provocare specifică constantă relaționarea cu familia, cu părintele, informarea lor. În stadiile timpurii ale vieții copilului sunt frecvente acele probleme care pot din partea părinților eficienta intervenției. De aceea, o sarcină prioritară a specialiștilor și persoanei cheie este susținerea unei relații de încredere, de parteneriat cu părintele pentru a menține o comunicare deschisă și onestă.

O altă dificultate constituie că, în acest stadiu de viață, cunoașterea stării copilului nu dă posibilitatea stabilirii unui diagnostic clar și a gradului de severitate. De aceea, prin comunicarea cu părinții trebuie să asigurăm atât susținerea direcției de liniștire, a ritmului de dezvoltare, satisfacerea criteriului de precauție cu urmărire. Dacă modelul dezvoltării atipice nu se abate prea mult de la normal, atunci de obicei cu un ajutor mai mic putem ajuta familia în depășirea dificultăților actuale.

În orice caz, este important să se transmită părinților, că soarta copilului este importantă specialistului, și i se pot adresa cu încredere cu întrebări, cu gânduri.

În procesul de intervenție timpurie pot apărea diverse situații de comunicare, dar trebuie să fim mereu conștienți în ce fază a înțelegerii și acceptării se află părintele și să se regleze informațiile în funcție de acestea, respectiv sprijinirea lui în continuare.

1.5. Controlul muncii profesionale

O premisă a unui sistem dedicat unei intervenții timpurii eficiente și calitative este existența unui anumit grad de autonomie a serviciilor. Stabilirea unor standarde minime definite formal și respectarea acestora este necesară, dar definirea și asigurarea calității are loc la nivel local, în mod consultativ, cu luarea în considerare a părerilor celor interesați (copii, părinți, specialiști).

Calitatea serviciilor este garantată pe lângă controalele de stat, de elemente de asigurare a calității la nivel de instituție și sistem de servicii. Aceste elemente sunt o parte importantă a funcționării, și în primul rând, se bazează pe forțe interne motivaționale.

La aprecierea calității serviciilor oferite este recomandată utilizarea unui model de asigurare a calității, care să ia în considerare măsurabilitatea și dezvoltarea, și deasemenea să se bazeze pe participarea directă a specialiștilor atât în autoevaluare, cât și în evaluarea externă.

În dezvoltarea unui sistem de indicatori toate părțile interesate trebuie să-și spună părerea, nu numai specialiștii, dar și familiile. Caracteristicile unui sistem avansat și eficient sunt:

- abilitatea de a lucra în echipă,
- familia se află în centrul atenției,
- este sensibil la diferențele de valori ale familiilor,
- asigură mediul incluziv atât sub cupola socială formală cât și informală,
- promovează percepția pozitivă a familiilor,
- sprijină dezvoltarea copilului în toate domeniile,
- construiește relația specialist – părinte bazat pe încredere, acceptare și apreciere.

2. PROGRAMUL „CLOPOTELUL SUNĂ PENTRU TOȚI!”

"Având în vedere idealul egalității, a devenit recunoscut faptul că nu se poate crea o cale aparte de integrare socială pentru persoanele cu handicap. În vederea integrării lor sociale, societatea ar trebui să creeze instituții și să adopte o atitudine, care nu fac distincție între persoanele cu și cei fără handicap." - Sándor Illyés

Atât în învățământul preșcolar cât și cel școlar, pe o intervenție timpurie eficientă și de succes poate fi construită în caz optim o incluziune completă. În țările participante însă, această practică este încă în pragul formării, integrarea în instituțiile de masă și în special la nivelul școlilor pot fi considerate ca fiind sporadice. Incluziunea completă astfel - deși obiectivele noastre sunt clare - în prezent în aceste regiuni nu poate fi considerată în mod realist ca o continuare a intervenției timpurii. În aceste condiții, în cazul în care respingerea educației incluzive este frecventă chiar și în rândul celor în cauză, iar în sfera socială mai largă fiind generală, un scop real poate fi reducerea prejudecăților, care în prezent constituie baza refuzului și sunt izvorâte din lipsa informațiilor și experiențelor. Acesta este tocmai scopul programului "Clopoțelul sună pentru toți!" (CST), care oferă o experiență pozitivă în educația integrată fără a necesita restructurarea instituțiilor. Speranța noastră este ca pe baza acestor experiențe pozitive, gemenele abordării incluzive să conceapă și să ducă la acceptarea, formarea nevoii și a punerii în practică a incluziunii totale.

Rezumatul ce urmează se angajează să sprijine activitatea organizatorilor principali, a coordonatorilor, a cadrelor didactice care participă în pregătirea și realizarea programului "Clopoțelul sună pentru toți!". Scopul nostru este ca prin rezumarea atribuțiilor coordonatorilor și pedagogilor responsabili pe anumite domenii, să facem programul „Clopoțelul sună pentru toți!” mai eficient și de succes.

2.1. Misiune

Scopul acestui program este:

- de a asigura posibilitate copiilor care prezintă o dizabilitate și celor sănătoși să se cunoască reciproc în timpul lucrului și jocului în comun, să învețe să se accepte reciproc și să cunoască aspectele pozitive ale diferențelor, și modul în care prin ajutor reciproc, pot trăi și lucra împreună ca o echipă,
- de a construi o punte între profesorii din învățământul de masă și cei din învățământul special,
- de a crea un mediu propice unui proces educațional bazat pe competențe,
- de evaluare fără riscuri a reacțiilor mediului, a societății și nu în ultimul rând,
- de a dobândi experiență profesională.

Suntem încrezători că în cursul activității în echipă, experiențele pozitive vor fi în majoritate, prin care programul contribuie la naturalețea conviețuirii și muncii împreună.

2.2. Desfășurarea programului

În cursul programului „Clopoțelul sună pentru toți!” copii cu cerințe educaționale speciale care învață în instituții speciale, participă în decursul a 2-3 luni, însoțiți de către psihopedagogi la activitățile unor grupe din învățământ de masă. După o perioadă de adaptare, copiii se pregătesc împreună pentru încheierea programului.

Programul se realizează prin contribuția din partea fiecărei țări a câte unui organizator principal, coordonatori și pedagogi. În Ungaria organizatorul principal este Asociația Down din Nyiregyhaza, în Slovacia Asociația Centrum Liberta din Kosice, iar în România Asociația Organizația Caritas a Diecezei Satu Mare. Coordonatorul proiectului este organizatorul principal.

Organizatorul principal își asumă coordonarea profesională și comunicațională a programului, cât și altele. Acesta menține legătura cu directorii instituțiilor, cadrele didactice, specialiștii participanți, mass-media și administrează site-ul informațional. Coordonatorul proiectului organizează activitățile programului "Clopoțelul sună pentru toți!" cu caracter de utilitate publică, în mod caritativ, pentru care nu pretinde nici instituțiilor și nici participanților nici un fel de recompensă.

2.3. Rezultatele programului

În decursul anilor de derulare a programului „Clopoțelul sună pentru toți!” s-au realizat numeroase interviuri și sondaje, care atestă în mod cert succesul:

- atitudinea cadrelor didactice participante în program față de copiii cu dizabilități s-a deplasat într-o direcție pozitivă,
- comparativ cu așteptările lor, activitatea cadrelor didactice împreună cu copiii cu dizabilități a solicitat mai puțină muncă și mai puțin efort suplimentar,
- ideile lor privind diferențele de comportament, atenție, abilități, comunicarea dintre copii, nu s-au confirmat, iar din punct de vedere metodologic activitatea împreună cu acești copii era realizabilă, instrumentele lor erau disponibile și utile în a rezolva problema.

În cursul programului, măsurarea eficacității s-a realizat prin utilizarea de chestionare și cu implicarea unui sociolog:

- nu am găsit în materialul de cercetare date privind unele reacții inadecvate ale elevilor din clasele incluzive. Copiii cu CES integrați au fost primiți întotdeauna într-un mod pozitiv, cu o atitudine de acceptare și de susținere, înconjurați de grija deosebită a colegilor sănătoși,
- părinții copiilor cu dizabilități, prin experiența "CST" ("Clopoțelul sună pentru toți!") au dobândit o mai bună înțelegere, o perspectivă mai largă asupra planurilor de viitor ale copiilor lor.

Exprimarea în procente a subeșantioanelor, a copiilor care au acceptat integrarea se prezintă astfel:

Dizabilitatea prezentată	Evaluarea situației		După studiul de impact	
	ped. înv. de masă	ped. înv. special	ped. neparticipant	pedagog participant
- trăiește cu def. mintală ușoară	68,7	8,3	60,4	66,7
- trăiește cu def. mintală moderată	26,6	0,0	16,2	27,9
- autist	25,0	2,1	22,8	20,0
- trăiește cu def. senzorială	74,3	52,1	71,2	70,0
- trăiește cu def. motrică	82,6	70,8	81,3	83,6
- def. afectiv – motivațională, volitivă	27,2	20,8	23,8	25,4
- def. de limbaj / vorbire	73,6	52,1	60,7	67,2
- dificultăți / tulburări de învățare	83,9	47,9	76,8	88,5

* În cazul nostru întrebarea este următoarea:

"În condițiile actuale pot fi integrați copiii cu diferite dizabilități în învățământul de masă?"

Tabelul indică procentajul răspunsurilor "da".

Rezultatele detaliate pot fi găsite pe pagina www.mbc.hu!

2.4. Participanții la proiect

2.4.1. Copiii

Programul „Clopoțelul sună pentru toți” vizează în special copiii de la grădiniță și copiii din clasele 1-4. Am dori să integrăm copii de această vârstă, datorită faptului că este vârsta la care copiii sunt cei mai receptivi la acceptarea a ceea ce este nou și diferit.

O componentă importantă a programului este faptul că, vom trimite la clase, copii cu deficiențe de aceeași vârstă cu ceilalți copii din clasă. Acest lucru este necesar, deoarece copiii acceptă cu mult mai bine un copil de aceeași vârstă cu ei, decât unul mai mare. Există însă situații în care, din punct de vedere fizic, copilul cu deficiențe, pare a fi mai mic decât semenii lui, în ceea ce privește vârsta (situație des întâlnită în cazul copiilor cu Sindrom Down), în aceste cazuri, copilul pe care dorim să-l integrăm, poate fi mai mare cu 1-2 ani, decât ceilalți membri ai grupului.

Selectarea copiilor participanți, din instituțiile speciale, trebuie abordată în mod deosebit. Scopul programului solicită selectarea acelor copii care pot fi integrați în mod adecvat. Trebuie reținut faptul

că, scopul programului este facilitarea acceptării printr-o serie de experiențe, însă nu dorim să le impunem încă de la început, participanților activități dificile.

Pe parcursul programului vom integra în fiecare grupă un singur copil. O școală poate participa cu mai multe grupe, participarea fiind limitată doar în cazul în care instituția specială nu poate asigura implicarea mai multor copii cu deficiențe. Un copil cu nevoi speciale poate participa doar la activitatea unui singur grup. Astfel numărul de grupe care vor participa la program va fi determinat de numărul de copii din instituțiile speciale care pot fi integrați.

2.4.2. Pedagogii

De asemenea vor participa la program pedagogii din învățământul de masă, psihopedagogii, în unele cazuri asistenți de psihopedagogii (calificare existentă în Ungaria). Participarea acestora este voluntară, astfel în cazul unor ore suplimentare, nu vor dispune de beneficii financiare. Este necesar ca acest lucru să fie stabilit încă de la început, pentru evitarea neînțelegerilor ulterioare.

Pedagogii și psihopedagogii sunt în relație profesională permanentă. Completându-se reciproc în ceea ce privește competența și experiența lor profesională realizează munca în comun. Sarcinile lor sunt detaliate în capitolul 2.5 și în protocolul pedagogilor și psihopedagogilor (ANEXA NR. 3).

2.4.3. Părinții

Părinții sunt participanți la fel de importanți ai programului, precum copiii și pedagogii. În cazul unui program derulat cu succes, copilul „duce acasă” experiența dobândită în urma activităților școlare realizate împreună, astfel încât părintele va deveni mai sensibil la problemele persoanelor cu deficiențe. Părinții își vor da consimțământul în ceea ce privește participarea copiilor la program și la festivitatea de încheiere al programului, precum și la realizarea unor poze și filmări pe parcursul desfășurării programului. Ei vor fi solicitați să fie deschiși în a răspunde la eventualele întrebări ale copiilor.

În cazul în care părinții vor avea întrebări, vor fi solicitați să le adreseze pedagogilor de la grupă și psihopedagogilor cu care colaborează sau experților logați pe forumul site-ului. Considerăm că este important ca părinții copiilor participanți la program, să participe la festivitatea de încheiere, exprimându-și astfel acordul cu scopurile programului și demonstrând susținerea socială a programului.

2.4.4. Coordonatorul proiectului și organizatorul principal

Coordonatorul proiectului este responsabil de derularea programului în orașul respectiv. Atribuția sa principală este menținerea relațiilor și susținerea comunicării între membrii participanți. Atribuțiile sale vor fi descrise în ceea ce urmează.

Organizatorul principal susține programul la nivel național. Acesta ajută munca coordonatorilor locali cu materiale, proceduri, modele de documente și formulare tipizate. Se ocupă de sincronizarea aparițiilor media, asigură publicitate națională programului. Administrează website-ul programului.

2.5. Sarcinile pedagogilor și psihopedagogilor

Pedagogii din școala specială, în acord cu școala de masă vor desemna copilul cu deficiențe, care va fi integrat într-o anumită clasă. Discută acest lucru cu părinții copilului și oferă informații acestora cu privire la program, totodată le solicită acestora semnarea declarației de consimțământ (ANEXA NR. 2). Asigură accesul copilului la clasă și îl sprijină profesional în desfășurarea activităților și în procesul de adaptare. Ar fi dezirabil să și sprijine pedagogul de la clasă în pregătirea lecției și în derularea acesteia, însă conform experiențelor, acesta se întâmplă destul de rar.

Este important ca atunci când, copilul nu poate participa la lecții, din cauza unor situații excepționale sau în caz de boală, să anunțe pedagogul de la clasă.

Instituțiile care primesc copiii, sunt cei care selectează clasele care vor participa la program, totodată asigură locația pentru desfășurarea activităților și stabilesc data la care acestea se vor desfășura.

Pedagogii din învățământul de masă primesc copiii cu deficiențe la orele stabilite în prealabil. Ei au libertate în alegerea activităților care urmează a fi desfășurate la clasă (dans, educație fizică, muzică, desen, dramă, și alte activități manuale etc.), iar pentru activitatea aleasă, școala specială va căuta acei copii cu deficiențe, a căror interese și capacități permit participarea la respectivele activități. Există însă situații în care acesta se întâmplă invers, adică pedagogul din învățământul de masă organizează activitățile de la clasă în funcție de interesele și capacitățile copilului cu deficiențe.

O atribuție importantă a pedagogului din învățământul de masă este pregătirea grupului pentru primirea copilului cu deficiențe. Pentru acesta poate solicita ajutorul coordonatorului și al colegilor din instituția specială. Paralel va informa părinții copiilor de la clasă despre program, va răspunde la eventualele întrebări ale acestora, și le va solicita părinților să semneze declarațiile privind apariția copiilor în presă (ANEXA NR. 2). Acesta se poate realiza cel mai ușor în cadrul unei ședințe cu părinții. Este necesar să rugăm părinții ca acasă să fie deschiși în a răspunde la eventualele întrebări ale copiilor, iar în cazul în care și ei vor avea întrebări, le pot adresa pedagogului de la clasă sau psihopedagogului cu care acesta colaborează, sau specialiștilor și oaspeților logați pe forumul web-site-ului.

Cu ocazia vizitelor - în afara activităților de la clasă - copiii cu ajutorul pedagogilor se pregătesc împreună pentru evenimentul de încheiere al programului, care este sprijinit și de pedagogii școlii speciale. Împreună cu copiii, pedagogii vor participa la festivitatea de încheiere al programului.

2.6. Sarcinile coordonatorilor de proiect

2.6.1. Includerea instituțiilor

Prima atribuție al coordonatorului de proiect este adunarea participanților potențiali: școlile de masă, școlile speciale și finanțatorii acestora.

Se recomandă trimiterea mai întâi a unor email-uri de informare școlilor participante, apoi luarea contactului telefonic, personal sau prin scrisori - în funcție de cerințele directorului școlii. După toate acestea se organizează pentru coordonatorii școlilor interesați o întâlnire, unde se prezintă programul, experiențele anterioare și se răspund eventualelor întrebări. Totodată se va semna și contractul de colaborare.

Vom trimite o scrisoare formală finanțatorilor școlilor care manifestă interes pentru program, prin care se va prezenta programul „Clopotelul sună pentru toți!” și în care vom solicita susținerea finanțatorilor pentru participarea instituției la proiect. Scrisorile formale vor fi trimise la adrese de către organizatorul principal. Solicitarea contribuției finanțatorilor este o formalitate, se poate realiza în paralel cu sarcinile pregătitoare, dar aceasta trebuie obținută înainte de începerea programului.

Este recomandat ca ședințele cu instituțiile speciale să se organizeze mai repede pentru a forma o imagine despre numărul grupurilor care pot participa. De asemenea este necesar să se stabilească și să se discute cu instituțiile speciale înainte de a semna declarația de consimțământ, următoarele puncte:

- Participarea a câtor copii este asigurată de instituție?
- Dacă instituția asigură însoțirea copilului de către psihopedagog sau de către un alt coleg?
- Posibilitățile privind transportul copilului.
- Care ar fi cea mai potrivită oră privind orarul copilului?
- Este de acord instituția ca pe teritoriul acesteia să se filmeze, să se facă poze și cu publicarea acestora?
- Este de acord cu participarea la festivitatea de încheiere?

Înainte de semnarea declarației de consimțământ cu instituțiile de masă trebuie stabilite următoarele puncte:

- Cu câte grupe doresc să participe la program?
- Care ar fi cea mai potrivită oră privind orarul grupurilor ?
- Este de acord instituția ca pe teritoriul acesteia să se filmeze, să se facă poze și cu publicarea acestora?
- Este de acord cu participarea la evenimentul de încheiere?

Contractul se va semna în 3 exemplare, din care un exemplar rămâne la instituție.

2.6.2. Includerea autorităților locale și mass media

În afara faptului că programul „ Clopoțelul sună pentru toți!” are ca și scop dobândirea de către participanți (copii / elevi) a unor experiențe privind colaborarea cu colegii lor cu deficiențe, acesta mai are și un alt scop și anume: importanța integrării să fie descoperită și recunoscută de societatea pe scară cât mai largă. Un important instrument pentru atingerea acestui scop este câștigarea susținerii primarului, a conducerii orașului, a conducerii guvernului și al inspectorului școlar. În cazul în care conducerea orașului susține programul iar ziarele locale precum și televiziunea prezintă evenimentele legate de program, mesajul programului „Clopoțelul sună pentru toți!” va ajunge la mai multe persoane.

Astfel o importantă atribuție al coordonatorului programului este câștigarea susținerii primarului, a conducerii guvernului și al inspectoratului școlar. În realizarea acesteia un prim pas este expedierea unei scrisori primarului, în care se solicită sprijinul orașului (în cazul în care orașul este finanțatorul instituției, acesta este de fapt scrisoarea prin care se solicită consimțământul finanțatorului). Apoi este bine să se organizeze o întâlnire personală cu funcționarul desemnat de către primar pentru această sarcină (după posibilități cu unul dintre viceprimari). La această întâlnire, în afară de coordonator va mai participa și organizatorul principal sau coordonatorul național al proiectului. La întâlnire se vor răspunde la întrebările care se ivesc și se solicită ajutorul conducerii orașului în asigurarea locației pentru festivitatea de încheiere al programului. Este important ca în cazul în care orașul susține evenimentul să se realizeze un formular în care sunt trecute acele articole care sunt oferite gratis (locația, tehnica, etc.) pentru evitarea neînțelegerilor ulterioare. Totodată primarul este invitat să participe la festivitatea de încheiere al programului și să țină un scurt discurs. Astfel organizatorul principal va trimite o scrisoare oficială în vederea acesteia către primar.

Pe parcursul proiectului coordonatorul informează presa locală despre principalele etape ale proiectului și solicită publicarea acestora. Se vor trimite informații suficiente pentru comunicatul de presă, în care se prezintă pe scurt evenimentele actuale, acestea fiind însoțite de poze. Televiziunea locală ar fi interesată de:

- discuția de lansare al proiectului, la care participă managerii instituțiilor și pedagogii,
- programul în sine, lecțiile, despre care se pot realiza reportaje,
- festivitatea de încheiere al programului.

Organizatorul principal este cel care asigură materialele necesare pentru comunicatele de presă (prezentarea generală a programului).

2.6.3. Pregătirea programului

După ce s-a stabilit ce instituții și ce grupe vor participa la proiect, coordonatorul proiectului organizează o ședință, la care vor participa următoarele persoane:

- managerii instituțiilor,
- toți pedagogii implicați,
- coordonatorul național al proiectului,
- organizatorul principal.

Principalele scopuri ale ședinței de lansare al proiectului:

- acordarea de răspunsuri la întrebările pedagogilor,
- discutarea experiențelor anterioare, dacă este cazul,
- adunarea datelor de contact ale pedagogilor (e-mail, telefon),
- desemnarea persoanei de contact pentru fiecare instituție, acesta va ușura semnificativ munca ulterioară al coordonatorului,
- stabilirea datei lecțiilor la care grupurile vor primi copiii cu cerințe educaționale speciale.

Este de recomandat ca atunci când se stabilesc aceste lucruri, să se țină cont de faptul că în același timp, pot sosi la instituții, mai mulți copii, acesta ușurând situația instituției speciale.

În cadrul ședinței de lansare al proiectului se va întocmi și o foaie de prezență, care împreună cu celelalte documente oficiale se va trimite la organizatorul principal. Participanților li se va împărți protocolul adresat pedagogilor (ANEXA NR. 3), totodată și declarațiile de contribuție (ANEXA NR. 2) care vor fi semnate de către părinți.

După ședință coordonatorul proiectului va realiza un tabel cu datele de contact ale pedagogilor și cu orarul copiilor participanți, pe care le va trimite pe adresele de e-mail ale participanților. Acesta ușurează semnificativ relaționarea.

Datele de contact ale participanților (exemplu):

Școala	Numele	Adresa de e-mail	Nr. telefon	Clasa	Observație

Orarul copiilor cu cerințe educaționale speciale (exemplu):

Școala	Numele	Numele copilului vizitator	Psihopedagogul copilului vizitator	Data vizitei	Activitatea planificată

Ședința de lansare a proiectului este un moment oportun pentru organizarea de workshopuri, în cadrul cărora pedagogii instituțiilor de masă pot vizita instituțiile speciale și pot cunoaște copiii participanți.

Întâlnirea personală dinaintea proiectului este foarte importantă din punctul de vedere al ambilor părți. La întâlnirile ulterioare copilul va avea și alte cunoștințe în afară de pedagogul însoțitor, care poate contribui semnificativ la depășirea fricii. De asemenea ajută pedagogul grupului să evalueze mai eficient posibilitățile activităților comune și totodată pot primi răspunsuri la întrebările interioare, neadresate.

2.6.4. Monitorizarea programului

După începerea proiectului sarcina coordonatorului este să monitorizeze colectivul clasei pe parcursul programului. Este important ca pe parcurs, în cazul în care se ivesc probleme sau întrebări să se acorde ajutor profesorilor însoțitori sau pedagogilor de la clasă.

Coordonatorul proiectului va vizita fiecare grupă pentru câte o oră, în scopul de a face poze, iar pozele vor fi însoțite de 2-3 fraze, scrise de către coordonator. Acesta este necesar pentru actualizarea website-ului „Clopoțelul sună pentru toți!” și pentru informarea permanentă a părinților.

Coordonatorul proiectului poate cere pedagogilor și copiilor participanți la proiect realizarea unor rapoarte cu impresiile lor. Se pot realiza și înregistrări scurte ale evenimentelor.

Website-ul și grupul Facebook asigură și informarea lumii de dinafară. Din această cauză este deosebit de important să solicităm părinților și copiilor să se alăture grupului și să invite și alte cunoștințe. Astfel poate fi răspândit în mod indirect experiența oferită de proiect.

2.6.5. Organizarea evenimentului de încheiere

În cazul unui buget redus, programul „Clopoțelul sună pentru toți!” va fi încheiat cu un eveniment de gen „flashmob”, care poate fi mai deosebit dacă se va organiza în același timp la nivel național, în fiecare oraș participant. De exemplu copiii pot învăța pe parcursul programului, un dans ușor de imitat,

dar spectaculos, pe care îl vor prezenta împreună, la festivitatea de încheiere, organizată în zona centrală al oraşului.

În cazul unui buget mai mare, festivitatea de încheiere poate fi organizată și sub forma unei gale festive, unde în afară de spectacolul copiilor vor avea loc și concerte, spectacole de teatru și diferite programe pentru copii.

Este sarcina coordonatorului de proiect să asigure ca locația cu tehnica de sonorizare și sunet să stea la dispoziție în data stabilită de dinainte. El poate solicita și ajutorul conducerii oraşului, încă la începutul programului. Este important ca, în cazul în care oraşul sprijină festivitatea de încheiere cu locația și cu tehnica de sonorizare și sunet, să se realizeze un acord scris.

De asemenea este sarcina coordonatorului de proiect să invite primarul la festivitatea de încheiere și să-i solicite deschiderea festivă a evenimentului de încheiere cu un scurt discurs. Organizatorul principal poate trimite și o scrisoare de invitație acestuia.

Coordonatorul informează presa locală și televiziunea despre festivitatea de încheiere și îi solicită să se prezinte la acest eveniment. Sprijinul conducerii oraşului, participarea primarului precum și desfășurarea simultană a evenimentului la nivel internațional poate fi atractivă pentru presă, astfel este important să atragem atenția presei.

În funcție de numărul de participanți la eveniment, trebuie asigurat serviciul medical la fața locului. Organizatorul principal va oferi ajutor în organizarea evenimentului.

2.7. Rolul paginii web

Organizatorul principal își asumă administrarea paginii web a programului. Scopul acesteia este informarea permanentă a participanților și promovarea programului „Clopoțelul sună pentru toți!”. Mai mult, pagina web oferă și un forum, unde pedagogii și părinții își pot împărtăși experiențele și totodată pot primi răspunsuri la întrebări de la specialiști.

Asigurarea de materiale, articole, poze și filmări pentru actualizarea paginii web este sarcina coordonatorului. El poate solicita și ajutorul pedagogilor și copiilor.

Coordonatorul este de asemenea responsabil de citirea permanentă a forumului, de oferirea de răspunsuri la întrebările de pe forum sau de oferirea de ajutor în obținerea răspunsurilor. Pagina web și rețeaua de socializare sunt în legătură, astfel este necesar ca participanții să se alătore grupului de pe rețeaua de socializare pentru a putea primi permanent informații noi.

2.8. Sarcini-responsabili-termene

Grupe de sarcini	Responsabil	Atribuția	Termen limită
1. Căutarea finanțatorilor și solicitarea sprijinului din partea acestora	<i>Coordonatorul</i>	Realizarea bazei de date a finanțatorilor	
	<i>Managerul de program</i>		
	<i>Organizatorul principal</i>	Întocmirea și expedierea unei scrisori de solicitare	
2. Solicitarea finanțatorilor pentru sprijinirea programului	<i>Coordonatorul</i>	Organizarea întâlnirii cu funcționarul public al conducerii oraşului, înmânarea contractului	
	<i>Managerul de program</i>	Participarea la întâlnire	
	<i>Organizatorul principal</i>	Întocmirea și expedierea unei scrisori de solicitare	
3. Căutarea	<i>Coordonatorul</i>	Organizarea întâlnirii cu	

managerilor de instituții		directorii, prezentarea programului, răspunsuri la întrebări	
	<i>Managerul de program</i>	Pregătirea materialului pentru prezentare și participare la întâlnire în caz de nevoie	
	<i>Organizatorul principal</i>	În caz de nevoie, realizarea unor pliante prin care se prezintă pe scurt programul și care poate fi împărțit	
4. Semnarea acordurilor	<i>Coordonatorul</i>	Derularea ședinței, semnarea	
	<i>Managerul de program</i>	Semnarea contractului de către organizatorul principal	
	<i>Organizatorul principal</i>	Pregătirea contractului	
5. Ședința de lansare al programului cu pedagogii	<i>Coordonatorul</i>	Organizarea întâlnirii, derularea acesteia,	
	<i>Managerul de program</i>	În caz de nevoie participarea la întâlnire	
	<i>Organizatorul principal</i>	Realizarea documentelor care vor fi împărțite (proceduri, contracte, declarații)	
6. Întâlnirea dirigintei și al copilului cu cerințe educaționale speciale (în caz de nevoie)	<i>Coordonatorul</i>	Organizarea întâlnirii cu ajutorul pedagogilor din instituția specială, trimiterea declarațiilor la pedagogi	
	<i>Managerul de program</i>	-	
	<i>Organizatorul principal</i>	Pregătirea declarațiilor	
7. Informarea părinților	<i>Coordonatorul</i>	Participarea la ședința cu părinții în caz de nevoie, trimiterea declarațiilor la pedagogi	
	<i>Managerul de program</i>	-	
	<i>Organizatorul principal</i>	Pregătirea declarațiilor	
	<i>Pedagogii</i>	Informarea părinților, semnarea declarațiilor	
8. Participarea la activități	<i>Coordonatorul</i>	Participarea la câte o lecție, realizarea pozelor, în caz de nevoie oferirea de ajutor, realizarea unui raport scurt	
	<i>Managerul de program</i>	-	
	<i>Organizatorul principal</i>	Publicarea pozelor, și rapoartelor pe site	
9. Pregătirea festivității de încheiere	<i>Coordonatorul</i>	Semnarea contractului cu conducerea orașului privind	

		asigurarea locației și al tehnici de sonorizare, trimiterea invitațiilor la presă, organizarea prezenței serviciului medical	
	<i>Managerul de program</i>	Semnarea contractului	
	<i>Organizatorul principal</i>	Realizarea comunicatului de presă	
10. Încheierea programului			

CONCLUZII

Intervenția timpurie este un concept relativ nou, a cărei acceptare presupune o abordare deschisă, reînnoită din partea celor implicați. Ca urmare a inedității, este un concept și actualmente în schimbare atât din punct de vedere științific, cât și al legislației diferitelor țări. De aceea este esențial, ca sistemul care cuprinde trei domenii distincte, să fie flexibil.

În proces este de subliniat aspectul prevenției care a fost până în prezent neglijat. În vederea asigurării unei dezvoltări sănătoase a copiilor, prevenția este determinantă nu numai pentru dezvoltarea individuală. Pe termen lung, nu se poate pune la îndoială importanța socială a prevenției primare și a intervenției timpurii.

Sarcina comună a tuturor specialiștilor implicați în intervenția timpurie, este de a se strădui să furnizeze servicii individualizate cât mai eficiente ținând cont atât de copil cât și de familie, iar familiile au obligația de a participa ca partener în interesul dezvoltării copilului.

O intervenție timpurie de succes contribuie la fundamentarea incluziunii sociale și a unei integrări fără probleme. Cu toate acestea, mediul social actual nu este încă pregătit pentru o aplicare/introducere a incluziunii educaționale generale, pentru moment dizolvarea prejudecăților și depășirea temerilor inițiale care rezultă din lipsa de cunoștințe poate fi un obiectiv realist. Acest lucru necesită oferirea unor experiențe pozitive care să încurajeze colaborarea plină de bucurii a pedagogilor și copiilor/elevilor din învățământul de masă și învățământul special. Programul "Clopoțelul sună pentru toți!", asemănător cu intervenția timpurie este în măsură să-și îndeplinească sarcina privind integrarea socială a copiilor cu dizabilități și cu nevoi speciale, de a-i ajuta la valorificarea potențialităților lor, la a avea o viață deplină, activă.

BIBLIOGRAFIE

- Czeizel B. (2009): Trecutul, prezentul și viitorul anticipat al intervenției timpurii. În: Studiu Psihopedagogic, 2009, 2-3. 153-159.,
- Kereki Judit–Lannert Judit (scris și ed.) (2009): Funcționarea sistemului național al instituțiilor de intervenție timpurie. Budapesta, TÁRKI-TUDOK Zrt.–FSZK. (Raport de cercetare.),
- Kereki J. și colab. (2014) Calea copiilor - legislația și practica, un posibil model. TAMOP - 6.1.4 Programul copilariei timpurii. Budapesta, Biroul Național Medical,
- Kereki Judit (ed.) (2015): Ghid pentru clienți. Budapesta, Serviciul social Nonprofit Educatio Kft. (Manuscris realizat sub TAMOP 3.1.1. / II. în cadrul unui Proiect-pilot),

- Szabóné Harangozó Andrea (2014): (.. Manuscris, publi- în cadrul SROP 3.1.1 / II proiect pilot) Protocol de informare și comunicare centrat pe familie, Budapesta, Educatio Nonprofit Kft, (Manuscris realizat sub TAMOP 3.1.1. / II. în cadrul unui Proiect-pilot),
- Szvatkó Anna (2012): Prezentarea și revizuirea practicii de evaluare a performanțelor serviciilor naționale pedagogice participante în intervenția timpurie la nivelul instituțiilor și al sistemului instituțional. Budapesta, Educatio Nonprofit Kft. (Studiu de fond realizat sub TAMOP 3.1.1. / I. în cadrul unui Proiect-pilot).

ANEXA NR. 1: EXEMPLE DIN PRACTICA DE INTERVENȚIE TIMPURIE

Protocolul Intervenției Timpurii (PIT), a luat naștere ca urmare a muncii a trei organizații distincte din trei țări, având experiență și practică diferite. Prin analiza de situație, dorim să oferim o scurtă trecere în revistă a practicii de intervenție timpurie ale celor trei țări, prin prisma funcționării practice a celor trei organizații.

1.1. Intervenția timpurie a copilului în Ungaria

În conformitate cu datele institutului KSH (Biroul Central de Statistică), în Ungaria anual se nasc 80 000 de nou-născuți, dintre care fiecare al 10-lea copil este cu nevoi educaționale speciale. Din 100 copii 8 sunt cu risc, adică în perioada sarcinii sau a nașterii, ca urmare a unor factori de mediu se presupune că prezintă retard în dezvoltare.

În județul Szabolcs-Szatmár-Bereg, există aproximativ 1.000 de copii cu vârsta cuprinsă între 0-5 ani care ar avea dreptul la intervenție timpurie. Cu toate acestea, în sistemul de servicii se regăsesc doar 130-170 de copii. Din aceste date, devine clar că doar un procent foarte mic al copiilor care prezintă nevoi speciale beneficiază de servicii. Dovezi suplimentare ale acestui fapt reprezintă numărul mare al copiilor de vârstă școlară care sunt declarați cu cerințe educaționale speciale.

În prezent, în practica juridică ungară reglementările în cele trei sectoare se separă complet, nu există interfețe/interferențe, și deși din punct de vedere profesional ar fi esențială cooperarea între profesiile conexe, în practica internă, acest tip de complexitate și muncă de echipă nu are loc întotdeauna. Cooperarea între aceste sectoare este în curs de dezvoltare. Existența muncii în echipă în cadrul unei singure instituții este o realitate a gândirii și acțiunii comune, dar colaborarea echipelor diferitelor sectoare nu este încă la fel de răspândită și semnificativă, așa cum ar trebui să fie. În procesul de dezvoltare a unui copil cu dizabilități lucrează la un anumit moment dat mai mulți profesioniști.

Prezentarea serviciilor pedagogice ale Asociației Down, a activităților de intervenție timpurie ale Centrului de Intervenție Timpurie Csodavár

Centrul de Intervenție Timpurie Csodavár asigură servicii complexe de intervenție timpurie copiilor cu cerințe educaționale speciale cu vârsta între 0-5 ani, și dezvoltarea educațională a copiilor cu handicap multiplu de vârstă între 5-6 ani.

Ca urmare a serviciilor complexe ale instituției, pe lângă activitățile de intervenției un loc aparte ocupă activitățile de depistare și în colaborare cu instituții partenere diagnosticul timpuriu, asigurarea posibilităților terapeutice variate și individualizate, îngrijirea psihologică a familiilor, consilierea, pregătirea integrării sociale și facilitarea accesului copilului într-o comunitate incluzivă, monitorizarea și comunicarea interdisciplinară și schimbul de cunoștințe cu ceilalți actori ale profesiilor conexe.

Accesul la servicii

Instituția funcționează ca un serviciu de specialitate pedagogică, adică toți copiii și toate familiile pentru care comisia de specialitate corespunzătoare tipului de handicap, desemnează *Centrul de Intervenție Timpurie Csodavár* ca instituție de intervenție, pot beneficia de servicii gratuite.

Natura și direcția intervenției sunt determinate de recomandările specialiștilor, care stabilesc numărul activităților de intervenție pe săptămână, tipurile de intervenție, și fac recomandări privind calificarea profesională a specialiștilor.

Tipuri de servicii, metode

Serviciile centrului acoperă servicii de specialitate pedagogică, dar ca complexitate asigură mai mult ca serviciile obișnuite. Acestea cuprind:

- depistare,
- suportul/îngrijirea familiei,
- dezvoltare / activități terapeutice,
- muncă interdisciplinară / discuții de caz,
- pregătirea integrării, îndrumare,
- centru de integrare prin joacă - "Csodakert,,
- abilitare conform domeniilor de dezvoltare și numărului de ore pe săptămână stabilite de către comisia de specialiști și cel de recuperare al centrului,
- Intervenție psihopedagogică individuală și de grup,
- psihopedagogia tulburărilor de învățare,
- psihopedagogia dizabilității mintale,
- pedagogia deficiențelor de auz,
- pedagogia deficiențelor motrice,
- psihopedagogia,
- pedagogia tulburărilor din spectrul autism,
- dezvoltarea limbajului și a vorbirii,
- Pep3,
- Kit Kat,
- Pecs,
- fizioterapie (Katona, DSGM, Vojta),
- SZIT (terapia integrării senzoriale),
- TSMT (gimnastică senzoro-motorie planificată),
- Metoda Doman,
- Metoda Portage,
- Hipoterapie,
- Psihoterapie,
- Terapia Sindelar1.-2.,
- Terapia Delacato,
- Terapia motrică Kulcsar.

În cadrul cooperării interdisciplinare o importanță deosebită acordăm menținerii relației cu medicii de familie din județ, cu asistentele medicale care fac controlul periodic al nou-născuților, cu creșele pentru copii, cu serviciile de asistență socială și centrele de recuperare destinate copiilor.

Principiul nostru de bază este că, prevenția și atenția profesională previn formarea unor neajunsuri serioase. Astfel, cea mai mică suspiciune de dezvoltare anormală la un copil dau motiv acordării unui ajutor de specialitate, prevenind simptomele sau leziunile secundare și cumulative, cum ar fi:

- dacă nou-născutul este suspectat sau i se confirmată orice anomalie de dezvoltare,
- dacă nou-născutul s-a născut cu orice factor de risc (naștere prematură, hipoxie, travaliu prelungit, etc.),
- dacă dezvoltarea psihomotrică a unui copil este diferit sau mai lent decât media,

- în cazul în care comportamentul copilului este inadecvat sau chiar de la început este diferit decât media,
- dacă socializarea pare împiedicată/frânată/tulburată din cauza unor factori interni sau externi,
- în cazul în care dezvoltarea vorbirii până la vârsta de 2 ani nu a pornit.

Specialiștii centrului la sesizările specialiștilor mai sus enumerați, furnizează toată asistența necesară fie la casa familiei, fie la centru.

De asemenea, în cadrul cooperării interinstituționale centrul organizează lunar întâlniri interprofesionale. Scopul acestora este pe o parte formarea unor colaborări mai strânse între specialiști, pe de altă parte, depistarea și prevenția.

În cadrul suportului asigurat familiei conducem clubul părinților, în care asistentul social și psihologul oferă asistență de specialitate în funcție de nevoi. Organizăm în mod regulat activități destinate familiei, lunar asigurăm familiilor prin diferite evenimente oportunitatea îngrijirii relațiilor lor sociale. În cazul în care părinții în timpul zilei au anumite probleme de rezolvat, îngrijitor calificat are grijă de copilul lor.

Centrul de Intervenție Timpurie Csodavár consideră că este important să se promoveze integrarea socială, motiv pentru care ca parte a intervenției timpurii asigurăm loc de joacă pentru copii, unde prin existența unui spațiu comun de joacă, copiilor sănătoși și celor cu dizabilități li se oferă posibilitatea de la cea mai fragedă vârstă, jucându-se împreună să se cunoască reciproc, să învețe să coopereze, să descopere lumea completându-se reciproc.

O parte a locului de joacă este un complex unic în Ungaria, numit "*Csodakert*," (grădină fermecată) care este o adaptare a Kükelhaus Sinnengarten din Germania, care asigură dezvoltarea copiilor prin jocul spontan, cu stimuli asupra simțurilor, a mișcărilor mari și a echilibrului.

În cadrul locului de joacă, pe lângă jocul liber al copiilor, și activitățile organizate au un caracter integrativ, conturându-se pe tematici de mișcare, arte și dezvoltare a competențelor.

Asigurarea calității

- evaluare complexă, în cooperare cu instituțiile partenere,
- contract conceptual cu părintele (conducător de instituție),
- discuții de caz continue,
- plan personalizat de intervenție,
- intervenție,
- chestionare de satisfacție, interviuri, cluburi pentru părinți,
- evaluări intermediare,
- comunicarea cu instituțiile gazdă,
- monitorizare.

Cooperarea interdisciplinară: Centrul de Intervenție Timpurie Csodavár - Spitalul Județean "Jósa András"

Centrul de Intervenție Timpurie Csodavár lucrează într-o strânsă colaborare profesională cu spitalul "Jósa András" și în cadrul acestuia cu secțiile PIC (Centrul Intensiv Perinatal) – NIC (Centrul Intensiv Neonatal), neurologia dezvoltării și cea de reabilitare pentru copii.

Desfășurând împreună depistarea, evaluarea și intervențiile terapeutice, se asigură îngrijirea complexă a copiilor.

PIC, NIC, reabilitarea pentru copii

Cu dezvoltarea serviciilor de obstetrică și neonatologie au crescut în mod semnificativ numărul cazurilor de prematuritate, și în cadrul acestora supraviețuirea prematurilor cu greutate scăzută.

Perioada cea mai critică pentru dezvoltarea creierului în timpul sarcinii este între 22-25. săptămâni. Leziunile creierului în perioada precoce, care pot apărea din motive de pre-, peri- și post-natale, pornesc un traseu de dezvoltare anormală. Gradul de deviație de la dezvoltarea normală depinde de momentul, locul, amploarea leziunii și eficiența mecanismelor compensatorii.

Scopul intervenției timpurii este apropierea de dezvoltarea normală, pentru a reduce impactul negativ al sechelelor asupra calității vieții.

În plus alături de prematuri, nou-născuții la termen dar care suferă de encefalopatie hipoxic-ischemică, nou-născuții mamelor diabetice, cei cu tulburări genetice sau cu infecții virale sau bacteriene, precum și cei care din diferite cauze suferă accidente vasculare cerebrale sunt incluși în grupul de risc.

În orașul Nyíregyháza s-a realizat formarea unui sistem de îngrijire, în care s-a organizat într-o unitate comună centrul intensiv neonatal care a lansat îngrijirea prematurilor, secția de patologie a nou-născuților, serviciile de neurologia dezvoltării și abilitării, precum și secția de reabilitare pentru copii care participă în dezvoltarea, asigurarea mijloacelor ajutoare și în monitorizarea copiilor.

Detalii: După faza acută ajung în mod obișnuit în sistem prematurii cu greutatea sub 1500g, respectiv prematurii cu retard și cei la care în cursul examinării neurologice de dezvoltare se depistează anomalii (examen fizic + CT + EEG).

În urma examinării neurologice de dezvoltare, un kinetoterapeut specialist în neuroterapie (metoda Katona de neuroterapie) evaluează statusul motor al copilului și inițiază terapia. Între timp terapeutul învață mamei care este internată împreună cu copilul la secția de neonatologie, elemente ale intervenției, și totodată are loc consilierea/educarea mamei încă la secția NIC sau la cea de patologie nou-născuților.

La șase săptămâni după ce copilul a fost lăsat la domiciliu, sunt rechemati la control în secția de neurologia dezvoltării, iar între timp kinetoterapeutul la intervale de 2 săptămâni sau lunar efectuează control atunci când este nevoie. Pe baza rezultatelor controalelor efectuate se stabilesc pașii de urmat.

1.2. Intervenția timpurie în România

În conformitate cu INS (Institutul Național de Statistică) în România, sunt 61 009 copii cu dizabilitate, care reprezintă un procent de 8% din numărul total al persoanelor cu dizabilități din România și 0,3% din populația totală a țării.

Raportat la nivel de județ (județul Satu Mare), numărul copiilor cu dizabilități este de 970, care defalcate pe grupe de vârstă pe baza unui calcul procentual se prezintă în felul următor: 200 de copii cu vârsta între 0-4 ani, 299 cu vârsta cuprinsă între 5-9 ani.

Din aceste date rezultă că numărul celor care au nevoie de programe de intervenție timpurie este destul de mare, iar la intervalul de vârstă între 5-9 ani acest număr crește, accentuând greutatea responsabilității ce revine instituțiilor de învățământ public și a cantității de sarcini.

Conform altor surse oficiale de informații, în România există 70 647 de copii cu dizabilități înregistrate (abaterea datelor celor menționate mai sus se datorează statisticilor INS în care nu sunt incluse copii aflați în grija statului), iar aproximativ 40% dintre aceștia nu participă la nici o formă de învățământ.

Prezentarea activităților de intervenție timpurie ale Asociației Organizația Caritas a Diecezei Satu Mare

Scopul intervenției timpurii este prevenirea sau diminuarea consecințelor sociale dramatice ale dizabilității.

Obiectivele sunt în consecință, după cum urmează:

- depistarea și diagnosticarea timpurie a copiilor care prezintă tulburări în dezvoltare și / sau dizabilități,
- intervenția timpurie acordată copiilor care prezintă tulburări în dezvoltare și / sau dizabilități,
- asistență timpurie copiilor / familiilor / comunității.

Accesul la servicii

- Despre posibilitățile de accesare a serviciilor cei interesați pot afla din diferite materiale informative sau prin informare directă, personală la centre.
- Centrele dispun de diferite canale informaționale pentru comunicarea condițiilor de funcționare ale centrelor, despre serviciile sociale acordate, astfel prin: pliante, pagină facebook și web ale organizației, prin desfășurarea și mediatizarea diferitelor evenimente și acțiuni, alte surse mass-media.
- Centrele asigură posibilitatea obținerii unor informații și prin vizitarea centrului oferind posibilitatea de introspecție în activitățile desfășurate pentru aparținători/reprezentanți legali, reprezentanți ai instituțiilor publice sau private și mass-media.
- Centrul asigură înainte de încheierea contractului de acordare a serviciilor sociale cu aparținătorul/reprezentantul legal toate informațiile necesare privind modul de organizare și funcționare al centrelor, serviciile asigurate în cadrul acestora, drepturile și obligațiile beneficiarilor, regulamentul intern, codul etic, etc.

Tipuri de servicii

Centrele asigură servicii în toate cele trei sectoare ale intervenției timpurii:

Servicii cu caracter social:

- informare și consiliere despre drepturi și obligații,
- accesare facilități și servicii existente,
- suport și asistență pentru copii/familii,
- consiliere și socioterapie individuală sau a familiei,
- mediere socială și activități/acțiuni comunitare.

Servicii cu caracter pedagogic:

- stabilirea nivelului de dezvoltare,
- intervenții individuale sau în grup de pedagogie specială: dezvoltare cognitivă, auditivă, vizuală, logopedie, motopedie, stimulare bazală, comunicare augmentativă, training de adaptare,
- consiliere pe probleme de educație,
- consiliere și suport de specialitate în probleme de integrare în învățământ preșcolar/școlar,
- menținerea legăturii și colaborarea cu cadrele didactice din grădinițe și școli.

Servicii cu caracter medical:

1. Servicii de asistență medicală primară:

- stabilirea diagnosticului developmental,

- coordonarea investigațiilor și asistenței medicale de specialitate în vederea stabilirii diagnosticului și îmbunătățirea stării de sănătate,
- consiliere în probleme de sănătate legate de starea de dizabilitate.

2. Servicii și metode terapeutice:

- kinetoterapie prin metoda Vojta,
- kinetoterapie individuală și de grup ,
- stimulare bazală,
- intervenție psihopedagogică de dezvoltare psihomotrică,
- intervenție psihopedagogică prin metoda PECS pentru copiii autiști,
- intervenție psihopedagogică prin integrare senzorială - terapia Ayres,
- logopedie,
- terapie motrică Kulcsar - conform metodei Delacato,
- metoda Sindelar pentru copii de grădiniță și cei care încep școala,
- terapia familiei, grupuri de suport,
- grupuri de joacă pentru copii și părinți.

Procesul de furnizare al serviciilor

Etape:

- identificarea și preluarea cazului,
- evaluarea complexă,
- elaborarea planului de intervenție ,
- implementarea planului de intervenție ,
- monitorizarea activităților desfășurate,
- reevaluarea stării beneficiarului,
- închiderea cazului,
- monitorizare.

1.3. Intervenția timpurie în Slovacia

Intervenția timpurie în Slovacia a fost recunoscută prin *Legea nr. 448 din 2008*, moment de la care este asigurat cadrul legal al serviciilor de intervenție timpurie. Cu toate acestea, pe baza experienței practice se poate afirma că aceste posibilități juridice nu se pun în aplicare. În practică, în anul 2015 se înființează primele trei centre de intervenție timpurie în țară. Practica intervenției timpurii în prezent în aceste centre se rezumă la consiliere și îndrumare. În faza timpurie depistarea și stabilirea diagnosticului este sarcina medicului de familie și a celui de specialitate. Deoarece nu există nici un sistem de avertizare, copiii ajung în sistemul de intervenție timpurie frecvent pe baza observațiilor părinților, rudelor sau a medicului pediatru.

Serviciile sistemului de protecție socială de stat se concentrează în primul rând asupra celor sociale și mai puțin pe cele medicale sau educaționale. Aceste servicii includ:

- consiliere socială,
- reabilitare socială,
- promovarea dezvoltării complexe a copiilor cu dizabilități,
- acțiuni de prevenție.

Intervenția timpurie se acordă sub formă ambulatorie, sau prin muncă socială de teren. Persoana care solicită serviciul social își dovedește eligibilitatea printr-o adeverință a unui medic de specialitate.

Prezentarea instituției Centrum Liberta din Kosice

Accesul la servicii

- Cei interesați află despre serviciile noastre prin căi nonformale sau de pe site-ul organizației, ori pagina Facebook. Realizarea unor materiale informative este în curs.
- Centrul nostru nu beneficiază de susținere financiară din partea statului sau a județului, a municipiului, deci, din păcate cele mai multe dintre servicii sunt disponibile contra cost.
- Sursele financiare disponibile pentru acoperirea cheltuielilor de funcționare sunt contribuțiile fiscale, donațiile și proiectele.

Activități

- consiliere de specialitate pentru părinții copiilor cu handicap,
- intervenție terapeutică pentru copiii cu dizabilități / activități psihopedagogice,
- organizarea de programe culturale și de petrecere a timpului liber pentru copiii cu dizabilități și familiile acestora,
- organizarea pentru părinții copiilor cu dizabilități a unor prelegeri tematice, cursuri de limbi străine, programe de relaxare.

Metodele aplicate

- terapia Deveny,
- intervenție psihopedagogică,
- terapia Snoezelen,
- diagnostic și terapia EEG biofeedback,
- terapia Giger MD,
- metoda de terapie TheraSuit.

ANEXA NR. 2:

MODELE DE ACORDURI DE PARTENERIAT PENTRU PROGRAMUL „CLOPOŢELUL SUNĂ PENTRU TOŢI!”

2.1. Acord de parteneriat cu finanţatorul

Erasmus+

CONTRACT DE PARTENERIAT

Încheiat între:

ASOCIAŢIA ORGANIZAŢIA CARITAS A DIECEZEI SATU MARE, cu sediul în Satu Mare, str. Lükő Béla nr.15, cod fiscal RO4960929, înfiinţată în anul 1990, înregistrată la Judecătoria Satu Mare, prin Încheierea nr. 152/27.06.1990, **dosar nr. 144/PJ/1990**, reprezentat legal de către ca **Director General**, asociaţie de utilitate publică pe baza Hotărârii nr. 795 din 19.05.2004, şi prin în calitate de **Director Servicii Sociale**.

şi

INSPECTORATUL ŞCOLAR AL JUDEŢULUI SATU MARE, cu sediul în Satu Mare, str. 1 Decembrie 1918, nr. 6, reprezentat de către, în calitate de **Inspector Şcolar General**,

Scopul parteneriatului: *Inspectoratul Şcolar Judeţean Satu Mare* şi *Asociaţia Organizaţia Caritas a Diecezei Satu Mare* asigură prin parteneriat condiţiile realizării programului de integrare al proiectului având ca titlul "**Clopoţelul sună pentru toţi! - protocolul practic al intervenţiei timpurii şi al educaţiei integrate în interesul persoanelor cu dizabilităţi**", cu numărul de identificare **2015-1-HU01-KA201-013575**, proiect finanţat prin programul **ERASMUS+ de Parteneriat strategic/Educaţie şcolară** în care *Asociaţia Organizaţia Caritas a Diecezei Satu Mare* participă în calitate de partener.

1. **Inspectoratul Şcolar Judeţean Satu Mare** se angajează să asigure condiţiile de bază de punere în aplicare a programului prezentat mai jos.

2. **Scopul programului:** sprijinirea integrării, acceptării şi incluziunii/insertiei sociale a persoanelor cu dizabilităţi, asigurând oportunitate unităţilor educaţionale/şcolare din subordinea inspectoratului de a câştiga experienţă şi de a testa şi pune în aplicare metodologiile de integrare ale copiilor/elevilor cu cerinţe educaţionale speciale (CES) în învăţământul de masă.

3. **Desfăşurarea programului:** sub coordonarea *Asociaţiei Organizaţiei Caritas a Diecezei Satu Mare*, 10 copii cu CES însoţiţi de către un specialist, vor participa în decursul a 10 ocazii/săptămâni, cu o frecvenţă de o ocazie/o zi pe săptămână la activităţile educaţionale ale colectivităţilor unor instituţii educaţionale în timpul programului de activitate ale acestora. Instituţiile educaţionale vizate sunt cele din municipiul Satu Mare şi Carei, de pe a căror rază provin copiii cu CES care vor fi implicaţi în proiect. Produsul comun al grupurilor de copii/elevi şi al copiilor cu CES (concretizat în diferite tipuri de creaţii şi

montaje artistice: dans, desen, scenete, alte tipuri de lucrări la alegere) vor fi prezentate în cadrul unui spectacol final comun organizat de către **Asociația Organizația Caritas a Diecezei Satu Mare**.

4. **Inspectoratul Școlar Județean Satu Mare** permite specialiștilor **Asociației Organizația Caritas a Diecezei Satu Mare** în funcție de un orar în prealabil stabilit de comun acord cu conducerea și cadrele didactice ale instituțiilor/școlilor participante în program, de a participa cu cei 10 copii cu CES la activitățile grupelor de copii/elevi din învățământul de masă.

5. **Inspectoratul Școlar Județean Satu Mare** permite participarea grupurilor de copii/elevi și a copiilor cu CES la evenimentul final de încheiere și asigură prezența cadrelor didactice participante în program la acest eveniment.

6. **Asociația** se angajează să asigure în funcție de resursele proprii toate condițiile de coordonare și organizare necesare realizării programului.

7. **Asociația** se angajează ca în vederea rezolvării oricăror probleme care pot apărea, să mențină un contact permanent cu instituția parteneră. Persoana de contact responsabilă va fi, în calitate de Coordonator de specialitate în cadrul proiectului, e-mail:, tel.:

8. **Inspectoratul Școlar Județean Satu Mare** permite realizarea de către asociație a unor înregistrări media (fotografii și filme) cu respectarea drepturilor personale ale fiecărei persoane, utilizarea acestora în format ne-/editat și publicarea lor sub formă electronică sau tipărită (materiale PR, știri media, pe pagină web, presa electronică, etc.). Asociația și instituțiile educaționale aparținând inspectoratului școlar contribuie la obținerea acordului scris de mediatizare a persoanelor participante în program, a aparținătorilor legali ai copiilor cu/ fără dizabilitate. Responsabilitatea elaborării și asigurării declarațiilor/acordurilor revine asociației, iar distribuirea, strângerea și returnarea lor către asociație revine instituțiilor educaționale.

9. **Inspectoratul Școlar Județean Satu Mare** își dă acceptul **Asociației** de a avea dreptul de utilizator, dar nu exclusiv, asupra creațiilor intelectuale realizate în cadrul parteneriatului de către specialiști și cadrele didactice, prin colaborarea copiilor și elevilor, fără restricții de timp, volum sau de spațiu, drept de utilizare a acestora în toate modurile (prelucrare/restructurare, înregistrarea lor audio și video, transfer pe calculator și alte mijloace electronice de stocare și prezentare. Conform prezentei declarații, **Asociației** i se permite transferul acestor drepturi doar către alte organizații non-profit.

10. **Inspectoratul Școlar Județean Satu Mare** nu pretinde **Asociației** pentru drepturile acordate / mai sus menționate contravaloare, luând în considerare caracterul social al proiectului. **Asociația** se angajează să asigure inspectoratului în mod gratuit o copie în format electronic a materialelor astfel realizate.

11. Prezentul Contract de parteneriat poate fi modificat prin schimb de mesaje scrise sau electronice confirmate.

12. Contractul de parteneriat intră în vigoare la semnarea acestuia de către părți și are valabilitatea până la încheierea evenimentului final. Prezentul contract de parteneriat poate fi reziliat de către oricare dintre părți în scris și cu argumentare, în condițiile în care unul dintre părți nu își îndeplinește obligațiile prevăzute în contract nici în urma unor notificări scrise, sau dacă adoptă un comportament incompatibil cu scopul prezentului contract.

Prezentul contract s-a încheiat în 2 exemplare, câte unul pentru fiecare dintre părți.

2.2. Declarații părinte

Erasmus+

DECLARAȚIE

Instituția: _____

Grupa/Clasa: _____

Pedagog: _____

Prin prezenta declarație îmi exprim acordul în calitate de părinte/reprezentant legal al copilului mai jos numit, ca copilul meu să participe în desfășurarea activităților proiectului cu titlul **"Clopoțelul sună pentru toți! - protocolul practic al intervenției timpurii și al educației integrate în interesul persoanelor cu dizabilități"** al Organizației Caritas a Diecezei Satu Mare, și totodată, să participe sub supraveghere pedagogică în programul festiv de închidere al programului.

Sunt de acord, ca în timpul programului să se realizeze înregistrări media (fotografii și filme) despre copilul meu cu respectarea drepturilor personale, utilizarea acestora de către Organizația Caritas a Diecezei Satu Mare în format ne-/editat și publicarea lor sub formă electronică sau tipărită (materiale PR, știri media, pe pagină web, presa electronică, etc.). Prin prezenta declarație îmi dau acceptul **Asociației** de a avea dreptul de utilizator, dar nu exclusiv, asupra creațiilor intelectuale realizate în cadrul parteneriatului de către specialiști și cadrele didactice, prin colaborarea copiilor și elevilor, fără restricții de timp, volum sau de spațiu, de a avea drept de utilizare a acestora în toate modurile (prelucrare/restructurare, înregistrarea lor audio și video, transfer pe calculator și alte mijloace electronice de stocare și prezentare). Conform prezentei declarații, **Asociației** i se permite transferul acestor drepturi doar către alte organizații non-profit. Declar că nu voi pretinde nici o contravaloare **Asociației** pentru drepturile acordate / mai sus menționate, luând în considerare caracterul social al proiectului.

Nr.	Numele și prenumele copilului	Numele și prenumele părintelui	Semnătura
1.			
2.			

Satu Mare, _____.

Proiect finanțat de către Comisia Europeană. Prezenta publicație nu reflectă neapărat punctul de vedere sau poziția Comisie Europene.

ANEXA NR. 3: METODOLOGIE PENTRU PEDAGOGI ȘI PSIHOPEDAGOGI

MANUAL DE PROCEDURI PENTRU PEDAGOGI ȘI PSIHOPEDAGOGI

"Având în vedere idealul egalității, a devenit recunoscut faptul că nu se poate crea o cale aparte de integrare socială pentru persoanele cu handicap. În vederea integrării lor sociale, societatea ar trebui să creeze instituții și să adopte o atitudine, care nu fac distincție între persoanele cu și cei fără handicap."
- *Sándor Illyés*

Introducere-misiune

Rezumatul ce urmează se angajează să sprijine activitatea profesorilor și a profesorilor de educație specială (psihologi, psihopedagogi), care participă în programul "Clopoțelul sună pentru toți!", facilitând astfel succesul programului. Suntem încrezători că în cursul activității în echipă, experiențele pozitive vor fi în majoritate, prin care programul contribuie la naturalețea conviețuirii și muncii împreună.

Programul "Clopoțelul sună pentru toți!" până astăzi a ajuns la cea de a șaptea ediție.

Scopul acestui program este:

- de a asigura posibilitate copiilor care prezintă o dizabilitate și celor sănătoși să se cunoască reciproc în timpul lucrului și jocului în comun, să învețe să se accepte reciproc și să cunoască aspectele pozitive ale diferențelor, și modul în care prin ajutor reciproc, pot trăi și lucra împreună ca o echipă,
- de a construi o punte între profesorii din învățământul de masă și cei din învățământul special,
- de a crea un mediu propice unui proces educațional bazat pe competențe,
- de evaluare fără riscuri a reacțiilor mediului, a societății și nu în ultimul rând,
- de a dobândi experiență profesională.

Scurt rezumat al experienței

În anul școlar 2009 – 2010, întâi la Nyíregyháza și apoi la Budapesta, a avut loc primul program "Clopoțelul sună pentru toți!". Școlile și grădinițele participante, ca pionieri se pregăteau de muncă și ulterior au analizat experiențele și rezultatele. Interveniunile și sondajele efectuate la sfârșitul programului, atestau în mod cert succesul.

Dorim să subliniem o serie de indicatori, care ilustrează acest lucru:

Atitudinea cadrelor didactice participante în program față de copiii cu dizabilități s-a deplasat într-o direcție pozitivă;

Comparativ cu așteptările lor, activitatea cadrelor didactice împreună cu copiii cu dizabilități a solicitat mai puțină muncă și mai puțin efort suplimentar;

Ideile lor privind diferențele de comportament, atenție, abilități, comunicarea dintre copii, nu s-au confirmat, iar din punct de vedere metodologic activitatea împreună cu acești copii era realizabilă, instrumentele lor erau disponibile și utile în a rezolva problema.

În anul școlar 2011 – 2012, programul "Clopoțelul sună pentru toți!" s-a desfășurat în Ungaria în 6 orașe (Budapesta, Nyíregyháza, Debrecen, Tata, Vác, Szentendre), precum și în România și Ucraina, în două orașe mari, cuprinzând în total 48 de instituții cu implicarea a mai mult de 70 de grupe și clase.

În cursul programului, măsurarea eficacității s-a realizat prin utilizarea de chestionare și cu implicarea unui sociolog, cu următoarele rezultate ale acestora:

- nu am găsit în materialul de cercetare date privind unele reacții inadecvate ale elevilor din clasele incluzive. Copiii cu CES integrați au fost primiți întotdeauna într-un mod pozitiv, cu o atitudine de acceptare și de susținere, înconjurați de grija deosebită a colegilor sănătoși,
- părinții copiilor cu dizabilități, prin experiența "CST" ("Clopoțelul sună pentru toți!") au dobândit o mai bună înțelegere, o perspectivă mai largă asupra planurilor de viitor ale copiilor lor.

Exprimarea în procente a subșantioanelor, a copiilor care au acceptat integrarea se prezintă astfel:

Dizabilitatea prezentată	Evaluarea situației		După studiul de impact	
	ped. înv. de masă	ped. înv. special	ped. neparticipant	pedagog participant
- trăiește cu def. mintală ușoară	68,7	8,3	60,4	66,7
- trăiește cu def. mintală moderată	26,6	0,0	16,2	27,9
- autist	25,0	2,1	22,8	20,0
- trăiește cu def. senzorială	74,3	52,1	71,2	70,0
- trăiește cu def. motrică	82,6	70,8	81,3	83,6
- def. afectiv-motivațională, volitivă	27,2	20,8	23,8	25,4
- def. de limbaj / vorbire	73,6	52,1	60,7	67,2
- dificultăți / tulburări de învățare	83,9	47,9	76,8	88,5

* În cazul nostru întrebarea este următoarea:

"În condițiile actuale pot fi integrați copiii cu diferite dizabilități în învățământul de masă?" Tabelul indică procentajul răspunsurilor "da". Rezultatele detaliate pot fi găsite pe pagina www.mbc.hu!

Planurile pentru perioada 2016-2017, la Satu Mare

În cadrul programului "Clopoțelul sună pentru toți!", în decursul a 10 săptămâni, un număr de 10 copii cu cerințe educaționale speciale, vor participa sub îndrumarea unui psihopedagog la activitățile educaționale ale unor grupe din grădinițe/școli de masă. Timpul petrecut împreună va ajuta la cunoașterea reciprocă mai aprofundată, depășirea prejudecăților, și va asigura ocazia prezentării în comun în cursul lunii mai sau iunie 2017, a unei producții artistice (poezii, fragmente de poveste, lucrări grafo-plastice, album foto, cântece, etc.) în fața părinților, colegilor și al altor pedagogi.

Pregătiri

Programul concret este precedat de o perioadă de pregătire, de acest lucru depinde însuși succesul. După înscrierile în program, se formează grupe profesionale/de specialiști, care în continuare participă la o pregătire comună. Deoarece obiceiurile noastre sunt caracterizate atât de segregare educațională cât și socială, atât pedagogii cât și copiii și părinții lor trebuie pregătiți pentru program.

Instituțiile de învățământ de masă prin intermediul specialiștilor vor primi acel surplus de cunoștințe, care le va asigura ajutorul teoretic și metodologic necesar elaborării și desfășurării programului grupelor lor.

Scopul acestuia este cunoașterea copiilor cu cerințe educaționale speciale, și în special a copilului cu cerințe educaționale speciale care va frecventa grupa lor. Trebuie planificate acele întâlniri care servesc cunoașterea reciprocă, care vor preceda începerea programului. Considerăm că este important ca pedagogii să facă cunoștință cu pagina web a programului, de unde pot obține informații, pot să acceseze forumul care le permite contactarea altora, a unor specialiști cu privire la problemele, ideile, experiențele lor. În afară de acestea, funcționarea/existența grupelor de specialitate permit schimbul de idei, brainstormingul.

Asociația a elaborat pentru perioada de pregătire un joc de accesibilizare mentală, care a primit numele de "0321 - provocare, jocul fără prejudecăți". Jocul este adecvat pentru sensibilizare, acceptarea deschisă, sinceră a tinerilor care trăiesc cu o întârziere mintală, a cărui desfășurare se realizează în cadrul grupelor de învățare, unde se așteaptă participarea directorilor de instituții, a pedagogilor și părinților înscriși în program.

Pregătirea grupelor de învățare și a părinților se realizează cu sprijinul specialiștilor și a pedagogilor deja pregătiți în prealabil. Acordurile preliminare, consimțământul părinților/reprezentanților legali, vor fi înregistrate în scris, vor fi obținute în format de documente acordurile preliminare ale reprezentanților legali ai copiilor participante în program. Acest lucru este considerat a fi important, deoarece copiii vor participa la spectacole, pe filmulețe, vor fi vizibili în prezentările media, vor putea fi văzuți, auziți, citiți.

Desfășurarea programului

În cursul programului, 10 copii cu dizabilități (de ex. cu sindrom Down), vor fi integrați într-o grupă de grădiniță/școală, cu o frecvență de o dată pe săptămână, în decursul a 10 săptămâni/ocazii, cu ocazia cărora copiii vor avea posibilitate de cunoaștere reciprocă. Pe parcursul acestor întâlniri copiii au posibilitatea realizării unor producții comune, și totodată se pregătesc împreună pentru evenimentul ce va însemna încheierea proiectului. Copiii cu CES vor fi însoțiți de către psihopedagogi după un program în prealabil stabilit, iar aceștia vor participa la activități sprijinind munca pedagogilor de la clasă. Programul va putea fi urmărit pe pagina web www.mbc.hu sau www.caritas-satumare.ro.

Detalierea sarcinilor

Instituțiile gazdă vor selecta grupurile de copii / elevi care vor participa în program și deasemenea vor asigura locul și data activităților. Ei au libertatea de a alege forma de activitate (dans, gimnastică, muzică, desen și alte activități artistice, teatru, etc ...), care vor fi desfășurate, și în funcție de acestea vor fi selectați copiii cu CES ai căror abilități și interese permit participarea / integrarea în activitatea aleasă. Pedagogii vor asigura colaborarea cu psihopedagogul pentru a pregăti copilul cu CES, și va obține consimțământul scris al părinților.

Asociația Organizația Caritas a Diecezei Satu Mare va asigura copiilor cu CES să ajungă la instituția educațională desemnată, ajută din punct de vedere profesional activitatea și integrarea copiilor în grupe. Lucrând în echipă, ajută pedagogul din învățământul de masă la pregătirea și desfășurarea lecțiilor, în cazul în care pedagogul solicită acest lucru. Pedagogul și psihopedagogul mențin o relație permanentă profesională, completând reciproc cunoștințele și experiențele lor, pe întreaga durată a programului.

Părinții copiilor își dau acordul pentru ca copiii lor să participe deopotrivă la activități și în prezentarea producțiilor pregătite. Cerem părinților, ca acasă să răspundă în mod deschis și cu înțelegere la eventualele întrebări ale copiilor lor, iar în cazul în care ei au întrebări să se adreseze pedagogilor sau psihopedagogilor cu care colaborează aceștia.

Coordonatorul local al programului este Asociația Organizația Caritas a Diecezei Satu Mare (www.caritas-satumare.ro). Organizația se angajează în coordonarea profesională și comunicațională a programului. Acesta menține contactul cu Inspectoratul Școlar Județean Satu Mare, dacă este necesar cu directorii instituțiilor educaționale, cadrele didactice, alți specialiști participanți și mass-media.

Asociația Organizația Caritas a Diecezei Satu Mare organizează activitățile proiectului "Clopoțelul sună pentru toți!" cu caracter de utilitate publică, în mod caritativ, pentru care nu pretinde nici instituțiilor și nici participanților nici un fel recompensă.

Date de contact:

Numele și prenumele	Funcția	Adresa e-mail	Nr. telefon

ANEXA NR. 4.: GHID DE BUNE PRACTICI ÎN INTERVENȚIA TIMPURIE

4.1. Bunele practici ale Asociației Down

CLUBUL „SUNTEM PĂRINȚI”

Intervenția timpurie complexă atrage atenția nu numai asupra importanței colaborării dintre diferitele sectoare de specialitate, asupra sprijinirii dezvoltării copiilor, ci pune un accent deosebit și pe relaționarea, colaborarea cu familia. Ajută în acceptarea celor diferiți de noi, în trăirea etapelor de prelucrare a pierderii, deoarece toate familiile implicate simt la fel. Cu cât un tip de dizabilitate este mai grav, cu atât devine mai importantă sprijinirea părinților în vederea acceptării copilului lor. Dacă acest lucru nu se realizează, va fi periclitată și colaborarea noastră eficientă și de succes.

Clubul părinților asigură sprijin familiilor care cresc copii cu cerințe educaționale speciale, ca într-o atmosferă relaxantă, într-un mediu informal să poată vorbi despre teme care îi ajută în acceptarea, precum și în soluționarea adecvată a situației noi de viață. Clubul părinților este organizat trimestrial.

Programul de activități este structurat tematic, sunt discuții moderate de către un specialist al aceluși domeniu. În acel climat destins, cu caracterul informal, specialiștii psihopedagogii, psihologii și alți terapeuți, pot răspunde la întrebările, gândurile, sentimentele și experiențele părinților.

Clubul „Suntem părinți” este conceput pentru a ajuta familiile, părinții, să se adapteze nevoilor specifice ale copilului.

Competențele părinților care frecventează clubul în mod regulat cresc, devin mai conștienți de educația și dezvoltarea copiilor lor în viața de zi cu zi, pe acestea le vor putea coordona și controla mai bine și își vor putea apăra drepturile mai eficient.

ATELIERUL DE CREAȚIE

Copiii cu nevoi educaționale speciale, familiile copiilor cu o dezvoltare atipică se confruntă deseori cu dificultăți legate de procurarea unor mijloace speciale, de asigurarea suportului financiar necesar. Lipsa de cunoștințe în domeniul financiar și/sau a celor de specialitate pot provoca probleme familiei.

Atelierele de creație se organizează trimestrial, în acord cu tematica Clubului „Suntem părinți” și ajută familiile în confecționarea manuală a unor instrumente, jucării care ajută adaptarea lor la cerințele speciale ale copilului, permite desfășurarea activităților de intervenție terapeutică sau a activităților de joc spontan. Activitatea comună a părinților oferă oportunitatea socializării, a schimbului de experiențe, a discuțiilor privind problemele zilnice legate de creșterea și educarea copilului cu cerințe speciale.

Conform acestora, elementul central al activității îl constituie realizarea împreună de către părinții care cresc copii cu cerințe educaționale speciale, a unor jucării terapeutice utilizabile în dezvoltarea copiilor lor. Totodată, în cursul confecționării acestor jucării, specialiștii coordonatori ai activităților, prezintă valorile terapeutice ale acestor mijloace realizate. Părinții și membrii familiei au astfel acces la cunoașterea diversității aplicabilității acestora, a impactului asupra dezvoltării capacităților copiilor.

Pregătirea acestor activități de atelier necesită o planificare și gândire prealabilă, atât din punct de vedere al resurselor umane cât și în ceea ce privește achizițiile materialelor necesare. Lista materialelor necesare conform tematicii este publicată de către instituție, permițând și familiilor să se pregătească pentru activități. Materiile prime sunt procurate de către angajații instituției, dar și familiile pot participa la colectarea acestora, fiind orientate și astfel spre o utilizare și reciclare conștientă a deșeurilor menajere. Ne străduim să le asigurăm idei de dezvoltare a copiilor lor prin utilizarea unor materiale uzuale, la îndemâna oricui.

Ca rezultat al programului Atelierul de creație, familiile participante învață utilizarea în activitățile de acasă a unor jucării confecționate conștient și cu investiții minime.

ÎNȚĂLNIREA INTERDISCIPLINARĂ LA UN CEAI

În mod tradițional, sistemul (sistemele) instituțional (e) care se ocupă de copiii cu o dezvoltare atipică acoperă trei sectoare: sănătate, educație/educație publică și sfera socială. Cu toate acestea, activitatea acestor teritorii se caracterizează prin izolare, dezintegrare și blocaje ale fluxului de informații.

Întâlnirea interdisciplinară la un ceai înseamnă o serie de programe, care cu frecvență trimestrială întrunesc specialiștii implicați în asigurarea de servicii specializate copiilor și familiilor copiilor cu nevoi educaționale speciale sau cu o dezvoltare atipică, prin acest for organizându-i într-o singură echipă.

Urmărind tematica programelor Întâlnirea interdisciplinară la un ceai, Clubul „Suntem părinți” și Atelierul de creație, oferă cunoștințe teoretice și experiențiale profesioniștilor. Asemănător cu Atelierul de creație, și întâlnirile la un ceai sunt moderate de către specialistul domeniului temei. Mediul informal permite interacțiunea, schimbul de experiență și rezolvarea problemelor provenite din propria practică. La aceste întâlniri participă în mod activ reprezentanții celor trei sectoare menționate anterior, care își desfășoară activitatea în domeniul intervențiilor timpurii. Astfel, se pot întâlni pediatrul, asistenta medicală, educatoarele de creșă și de grădiniță, psihopedagogul, etc.

Scopul acestor întâlniri este în primul rând aprofundarea cunoștințelor și înlesnirea fluxului informațional, ajutând în același timp la crearea unei matrici profesionale care să permită cooperarea între actorii din fiecare sector.

Ca rezultat, relațiile formale și informale ale specialiștilor sunt întărite, se formează echipele profesionale, și prin cunoașterea experiențelor celorlalți, pe acestea le pot transpune în propria lor muncă profesională.

SPORTIVUL MINUNE

În cazul copiilor cu nevoi educaționale speciale și a celor cu o dezvoltare atipică, asigurarea unor activități utile de petrecere activă a timpului liber constituie întotdeauna o problemă.

Programul Sportivul minune oferă activități săptămânale copiilor cu cerințe educaționale speciale, în grupuri de maxim 6 copii cu vârsta între 3-8 ani, program care îi învață dragostea pentru sport, pentru mișcare. Programul se realizează prin colaborarea unui psihopedagog și al unui instructor sportiv. În timpul activităților, copii pot încerca diferite sporturi, pot să-și încerce capacitățile în diferite ramuri sportive. În timpul programului, li se formează abilități sportive de bază, pot trăi bucuria jocului împreună, în timp ce învață acceptarea regulilor și a celuilalt, li se dezvoltă capacitatea de efort, atenția și coordonarea motrică.

Principalele componente ale programului sunt:

1. Dezvoltarea abilităților de bază
2. Forță, echilibru, salt
3. Apucarea, rostogolirea, prinderea mingii
4. Aruncarea, ochirea
5. Lovirea, șutul
6. Abilități specifice sportului

Scopul programului este de a oferi copiilor cu nevoi educaționale speciale și o sursă de plăcere/bucurie. De asemenea, li se dezvoltă întreaga personalitate, consolidându-se relațiile sociale și sprijinind astfel integrarea lor socială.

Ca urmare a acestui program, copiii și părinții lor vor deveni conștienți de sportul în care ar putea obține rezultate remarcabile. Copiii participanți găsesc prin sport și mișcare, activități recreative active și fericite. De asemenea, oferă un nou tip de viziune și o oportunitate pentru aceste familii.

SĂPTĂMÂNA „CROMOZOMUL”

În data de 21 martie, în întreaga lume se sărbătorește Ziua Mondială a Sindromului Down. Asociația Down din Nyiregyhaza cu ocazia Zilei Mondiale a Sindromul Down, oferă grupurilor interesate / claselor școlare, o serie unică de evenimente în decursul unei întregi săptămâni, în cadrul centrului lor de intervenție timpurie „Csodavár” și la „Locul de joacă” situat în centru.

Seria de evenimente al programului Săptămâna „Cromozomul”, asigură grupurilor într-un program de două ore, activități de sensibilizare și joc împreună, prin care, participanții pot dobândi cunoștințe și câștiga experiențe privind lumea celor cu dizabilitatea mintală, dar și a celor cu dizabilități senzoriale și motorii. Programele sunt implementate în parteneriat cu mai multe organizații civile.

Scopul acestui program este de a atrage atenția asupra celor diferiți, asupra lumii persoanelor cu dizabilități, în rândul generațiilor în formare și a celor din profesiile conexe. Ca urmare a acestui program copiii și tinerii devin din ce în ce mai toleranți față de cei diferiți, față de ceilalți, față de sine. Ei devin capabili de a-i ajuta conștient pe colegii lor defavorizați.

GRĂDINA MAGICĂ

Grădina magică lipsește peste tot în țară. Posibilitățile de petrecere a timpului liber a copiilor cu dizabilități și a familiilor lor sunt reduse, deoarece nu există posibilitatea vizitării unor medii incluzive care să răspundă nevoilor speciale ale lor.

Grădina magică este o adaptare germană, care a fost dezvoltat și proiectat pe baza modelului Kükelhaus Sinnengarten.

Aceste grădini sunt astfel proiectate, încât toate simțurile copiilor se dezvoltă doar prin jocul lor spontan. Auzul se dezvoltă prin: peretele de gong, harpa de vânt, tuburile de orgă, sunetele naturale și cele artificiale. Vederea se dezvoltă prin: plăcuțele rotative, perspectivele înclinate, cu ajutorul luminilor și culorilor. Simțul tactil prin atingerea de suprafețe aspre, netede, moi, dure, metalice, din lemn și pietriș. Prin simțul olfactiv al lor pot simți arome florale și fructe. În plus, pe lângă dezvoltarea acestor simțuri copiii care vizitează locul, își dezvoltă și capacitățile motrice deoarece mijloacele din grădină permit târârea, urcarea, săriturile sau alunecările, menținerea echilibrului. Experiențele motrice și senzoriale dezvoltă sistemul nervos, care ajută dezvoltarea abilităților de mișcare, a atenției, percepției și a tuturor capacităților necesare învățării.

Grădina magică își propune asigurarea jocului într-un mediu incluziv copiilor de la cea mai fragedă vârstă, integrarea / incluziunea și dezvoltarea prin joc.

Pe parcursul utilizării grădinii, copiii le devine natural de a se juca cu colegii lor diferiți, învață să se ajute reciproc, de a recunoaște limitele și posibilitățile proprii și ale celorlalți. Jocul spontan în grădină are un impact considerabil asupra dezvoltării sistemului nervos, ca urmare li se dezvoltă motricitatea, gândirea, comunicarea, autonomia și abilitățile sociale.

4.2. Bunele practici ale Asociației Organizația Caritas a Diecezei Satu Mare

MUNCA CU FAMILIA - ca bază/fundament a activității de intervenție timpurie în cadrul serviciilor sociale asigurate de către centrul de reabilitare

De la înființare, în cadrul Centrului de Reabilitare "Sf. Iosif" din Satu Mare, munca cu familia reprezintă o activitate cu o importanță egală cu a celorlalte asigurate în cadrul serviciilor complexe de intervenție timpurie. Eficacitatea activităților de intervenție timpurie complexă depinde și de modul în care reușim să facem familia capabilă de a rezolva problemele care decurg din noua lor situație, de modul în care devin capabili de a contribui la dezvoltarea optimă și integrarea socială a copiilor lor.

Munca cu familia în cadrul unității noastre de servicii sociale înseamnă un sprijin orientat cu scop, asigurat cu acordul și la cererea familiei, înseamnă decizia, planul și munca comună a familiei și a asistentului social a instituției. Aceasta, are ca scop înțelegerea de către familie a importanței activităților de recuperare, a colaborării cu specialiștii în vederea dezvoltării copilului, a înțelegerii și acceptării statutului de copil cu cerințe educaționale speciale, a identificării măsurilor de adaptare și posibilităților de rezolvare a situațiilor problemă.

Pentru a realiza toate aceste obiective, asistentul social joacă o varietate de roluri: este manager de caz - gestionează serviciile solicitate de către familie, este persoana de contact între familie și diversele instituții / profesioniști, precum și susținătorul familiei și apărătorul intereselor lor, care ajută la menținerea și restabilirea echilibrului familiei. Restabilirea echilibrului se desfășoară în trei dimensiuni diferite. Prima este cea a asigurării condițiilor fizice de locuit, de nutriție și îngrijire. A doua este cea spirituală, adică cum poate familia răspunde așteptărilor sociale, ale mediului, impactului pe care îl au aceste influențe asupra membrilor ei în mod individual. A treia dimensiune este cea socială: asigurarea accesului la resursele financiare, la cele de îngrijire medicală, respectiv cele sociale adecvate, sprijin comunitar, apărarea drepturilor și intereselor lor.

Atât asistentul social cât și ceilalți specialiști ai instituției (medici, psihopedagogi, kinetoterapeuți) în cursul activităților lor de recuperare urmăresc incluziunea socială, instituțională în unități de masă a copiilor (pe câmpul de exersare a rolului lor social), urmăresc procesul de integrare a lor, a calității vieții comunitare și a nivelului de integrare socială a familiei, consultându-se și colaborând cu părinții, cu pedagogii, cu specialiștii din alte domenii.

Specialiștii noștri sprijină familia în identificarea unei instituții de educație adecvată nivelului de dezvoltare al copilului, ajutând familia și copilul să se pregătească pentru o integrare reușită. Aceasta implică, printre altele, contactarea și menținerea legăturii cu instituțiile de învățământ de masă și cooperarea cu acestea. Munca în familie începe în momentul în care familia intră pentru prima dată în institutul nostru și se termină atunci când urmărirea ulterioară ieșirii din instituție nu mai este necesară. În această perioadă munca cu familia se desfășoară în mod continuu în funcție de nevoile, caracteristicile și situația familiei, cu consimțământul și implicarea ei.

GRĂDINA SENZORIALĂ

Trăim într-o lume care evită riscurile. Copiii cu o dezvoltare atipică sau cei cu dizabilități de multe ori sunt protejați, păziți, chiar excesiv de către părinți. Această atitudine adesea înseamnă izolare. Copiii sunt "protejați" de trăiri și experiențe, necesare pentru o dezvoltare armonioasă, contribuind la dezvoltarea unor abilități și cunoștințe ale lor. Mediul nostru ne asigură în mod constant o mulțime de stimuli. Succesul atingerii obiectivelor, dorințelor noastre, depinde și de modul în care folosim aceste informații și de răspunsurile pe care le putem la acestea. Grădina senzorială permite copiilor cu o dezvoltare atipică sau celor cu dizabilități, să facă cunoștință cu diferiți stimuli ai mediului înconjurător sprijiniți de către un specialist, să identifice, să recunoască și să le diferențieze pe acestea cu posibilitatea repetării acestor trăiri. Copiii pot să se angajeze în activitățile desfășurate în grădina senzorială în funcție de nivelul și specificul lor de dezvoltare, fie în perceperea stimulilor, fie în acceptarea multisenzorială a mediului, în mod pasiv sau activ. Grădina senzorială, asigură pe lângă mijloace senzoriale și numeroase activități: plantarea, cultivarea plantelor, îngrijirea acestora, etc. Grădina senzorială este un spațiu și un mijloc terapeutic în continuă schimbare și dezvoltare, care poate fi îmbogățită continuu. Mediul multisenzorial oferă posibilitatea de a depăși obstacole, motivarea o nou spațiu motivant, diferit cabinetelor terapeutice, o revenire la un mediu natural și accesibil, cu elemente pe care părinții le pot regăsi în spațiul lor de viață.

Grădina senzorială a fost creată din perspectiva extinderii setului de instrumente al părinților prin care pot contribui activ la dezvoltarea copiilor lor și de a le oferi posibilitatea câștigării unor astfel de experiențe.

Grădina senzorială oferă oportunitatea desfășurării unor activități terapeutice individuale sau în grup, planificate și desfășurate în funcție de nevoile specifice ale copiilor, având în vedere principiul terapiei de integrare senzorială, conform afirmațiilor fondatorului (J Ayres), copiii își aleg în mod instinctiv acele jucării, activități, care le solicită abilitățile ce trebuie încă dezvoltate. Unul dintre instrumentele planului de intervenție reprezintă harta senzorială a grădinii. Grădina asigură identificarea, recunoașterea și diferențierea stimulilor chinestezici, tactili, vizuali, auditivi, olfactivi și gustativi. Grădina senzorială este un program al nostru în dezvoltare, care va îmbogăți paleta metodologică a serviciilor noastre complexe de intervenție timpurie.

4.3. Bunele practici ale Liberta n.o.

DESEMNAREA DE CAMPIONI

- În cursul activităților terapeutice, copiii dovedesc adevărate performanțe sportive, merită să li se recunoască

Copiii cu paralizie cerebrală, încă din mica copilărie au nevoie de intervenție terapeutică, constând în foarte multe exerciții fizice. Metodele terapeutice utilizate în centrul de reabilitare Liberta necesită un efort măsurabil din partea copiilor tratați, asemănătoare uneori cu adevărate performanțe sportive.

Pentru ca acest efort să aibă succes pe termen lung, este esențial ca activitatea de reabilitare să fie distractivă și motivantă pentru copii. Acest aspect dorește să se susțină prin acordarea unor medalii, a unor diplome în cadrul centrului și fotografierea acestora. După o perioadă de tratament de două sau trei săptămâni, copiii sunt recompensați pentru munca lor cu mici jucării sau cărți. Această recompensare este, de asemenea, înregistrată prin fotografii și apoi afișată pe site-ul organizației noastre. Fiecare copil primește un cadou și de ziua lui de naștere. Aceste activități și activitățile similare, sunt menite să asigure o atmosferă prietenoasă, de sprijin, în susținerea unei motivații a acestor copii și contribuie la percepția activităților terapeutice ca unele neobligatorii, și frecventate cu bucurie.

SNOEZELLEN

Snoezelen este un cuvânt olandez rezultat din combinația a două alte cuvinte: "snuffelen" (a mirosi) și "doezelen" (a dormi). Această metodă dezvoltată în Olanda, servește ca o metodă terapeutică sau o abordare pedagogică de susținere/complementară. Este o metodă utilizabilă la persoane cu simptomatică/problematică variată: cu dizabilități, cu tulburări de comportament, cu autism, cu ADHD (deficit de atenție, hiperactivitate), demență și alte diagnostice psihiatrice, cu leziuni cerebrale traumatiche, precum și în cazul populației majoritare. Se realizează în medii special dezvoltate cu efecte luminoase, muzică, sunete și stimuli olfactivi. Acest mediu asigură o atmosferă plăcută, un sentiment de securitate, de relaxare și, în același timp, de creștere a intenției de descoperire și de acțiune, trezește amintiri. Snoezelen este o abordare compulsivă în care terapeutul se lasă condus de către client. În acest context, mediul multisenzor asigură timp și spațiu de orientare către stimuli, către elementele mediului. Snoezelen trebuie să fie o experiență plăcută și totul este lăsat la alegerea liberă a clientului. Mediul multisenzor numit Snoezelen permite controlul cantității și gradului de stimulare, adaptându-se cerințelor individuale ale clientului.

Mediul multisenzorial (Snoezelen)

Mediul multisenzor oferă o gamă largă de stimuli pentru fiecare simț. Camerele sunt concepute special pentru stimularea unui singur sau a două sisteme senzoriale. Sistemul vestibular și proprioceptiv este stimulat de către patul de apă, de sacii de poziționare, de leagăne sau de bazinul cu mingi. Putem folosi obiecte cu diferite structuri, forme, dimensiuni sau greutate pentru a stimula simțul tactil. O altă opțiune este utilizarea panoului tactil. Mirosul este stimulat de către diferite arome care sunt vizate în mod specific pentru a atinge o anumită stare predeterminată sau pentru a completa atmosfera camerei. Putem utiliza mirosul diferitelor ceaiuri, ierburi sau plante medicinale. Muzica și sunetele sunt esențiale pentru camera multisenzorială. Muzica ca element decisiv sau complementar trebuie să îndeplinească anumite cerințe. Copilul din cameră nu numai că le detectează (în transmiterea compozițiilor muzicale sau a sunetelor unor instrumente), dar el trebuie să fie stimulat și pentru producții verbale proprii. Stimulările vizuale sunt furnizate de iluminarea camerei în sine, care poate fi ales în funcție de nevoi. Rol specific și esențial este acordat elementelor ca cilindrul de bule, fibrei optice, proiectoarelor circulare ... cu schimbări lente ale culorilor, a mișcării bulelor din cilindru, sau a figurilor lent-rotitoare. În Slovacia, metoda Snoezelen este utilizată din aproximativ anul 2002, când a fost creată prima cameră multisenzorială. În prezent, Snoezelen este una dintre metodele terapeutice ale centrului de reabilitare Liberta din Kosice, în special în activitatea de reabilitare a copiilor cu diferite dizabilități.

Erasmus+

Proiect finanțat de către Comisia Europeană.

Prezenta publicație nu reflectă neapărat punctul de vedere sau poziția Comisiei Europene.